

บทที่ ๔

แนวทางประยุกต์คุณสมบัติของความเป็นมารดา-บิดา ต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาพบข้อมูลพบว่า นายอิสสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เปิดเผยตัวเลขทำแท้งเดือนสูงปีละกว่า ๒ แสนราย ซึ่งให้เห็นว่าเพราะชายทำหญิงท้องแล้วไม่รับผิดชอบ^๑ นางสาวรัตน์ เกษราพันธ์ สะท้อนสภาพสังคมไทยปัจจุบันว่า ประเทศไทยมีคนอายุ ๑๐ – ๑๔ ปีประมาณ ๑๖ ล้านคน มีวัยรุ่นประมาณ ๕๐,๐๐๐ คนตกเป็นเหยื่อของโรคทางสังคมต่างๆ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร โดยในวัยรุ่นชายเคยผ่านประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ถึง ๔๖% และวัยรุ่นหญิง เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์แล้ว ๒๑% ส่วนใหญ่มักจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนด้วยกันและไม่ใช่ว่าจะยอมจำนนมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน และการทำแท้งเดือนซึ่งกลายเป็นเรื่องที่เป็นปัญหามากในขณะนี้วัยรุ่นติดยาเสพติดปีหนึ่งประมาณ ๘๐,๖๐๐ ราย โดยติดเหล้า-เบียร์มากที่สุดถึง ๕๒%^๒ และนายพีระศักดิ์ หินเมืองเก่า ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ออกมาให้ข้อมูลว่า ขณะนี้กำลังเกิดปัญหาวัยรุ่นต่างหมู่บ้าน รวมทั้งกลุ่มนักเรียน นักศึกษาต่างสถาบันยกพวกตี หรือดักทำร้ายร่างกายกัน ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและเกิดเหตุก่อนข้างบ่อยครั้ง ทั้งมีแนวโน้มจะรุนแรงบานปลายขึ้นเรื่อยๆ มีทั้งการใช้อาวุธปืน มีด จนเกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิต เพียงเพื่อต้องการแก้แค้นกันจนไม่ที่สิ้นสุด โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นต่างหมู่บ้าน ปัญหาการทำร้ายร่างกายของกลุ่มวัยรุ่น ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องเร่งแก้ไข^๓

ผู้วิจัยได้เห็นข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความตกต่ำในเรื่องศีลธรรมเริ่มต้นจากหัวหน้าครอบครัวคือมารดาบิดาตลอดไปถึงผู้นำทางสังคมการที่จะทำให้สังคมดีได้จะต้องมีบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีเหมือนดังแนวทางประยุกต์คุณสมบัติของความเป็นมารดาบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบันนี้เป็นสังคมที่มารดาบิดาจะต้องปรับตัวเองให้เข้ากับเหตุการณ์ ที่โลกในยุคใหม่ปรับเปลี่ยนหมุนเวียนตามแทบไม่ทัน มารดาบิดาจะต้องรอบรู้และรู้ทันในหลายๆเหตุการณ์ เพื่อจะได้นำมา

^๑ อิสสระ สมชัย, สัมภาษณ์ ” หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, (๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓).

^๒ สุภารัตน์ เกษราพันธ์, สัมภาษณ์ ” หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, (๕ กันยายน ๒๕๕๔).

^๓ พีระศักดิ์ หินเมืองเก่า, สัมภาษณ์ ” สวท. บุรีรัมย์. (๒๕ มกราคม ๒๕๕๓).

ประยุกต์ใช้กับบุตริคาที่อยู่ในบ้านของตน จะอยู่แบบสังคมเดิม ๆ ก็ไม่ใช่ จะต้องหันมาใส่ใจกับบุตริคาที่กำลังเติบโตตามยุคโลกาภิวัตน์คือต้องรู้จักผ่อนปรนให้บุตริคาได้เข้าสังคมในแต่ละกรณีไม่บังคับบุตริคาจนเกินเหตุผลในบางอย่าง เพราะจะทำให้บุตริคาเกิดโรคความเครียดและซึมเศร้าสมองไม่ปลอดโปร่งสุดท้ายบุตริคาก็ต้องหนีออกจากบ้านไปคบเพื่อนที่มีมีจิตวิสัยชักชวนเสเพลสิ่งเสพติดมันมาให้โทษเพราะขาดความอบอุ่นจากครอบครัวและก่อให้เกิดปัญหาตามข้อมูลที่ได้พบเห็นมาหลาย ๆ ด้าน เริ่มจากการดาบิคาไม่เข้าใจบุตรชายบุตรหญิงของตนว่าต้องการความรักจากเพื่อนที่มารดาบิคาให้กับบุตรไม่ได้จึงส่งผลไปถึงสังคมวงกว้าง

ดังนั้น มารดาบิคาจะต้องประกอบด้วยวุฒิภาวะแห่งการเป็นมารดาบิคาต้นแบบต้องมีพฤติกรรม ในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมทำให้การครองเรือนประกอบด้วยศีลธรรมและส่งเสริมให้มารดาบิคาต้นแบบประกอบด้วยคุณธรรมเพราะชีวิตตลอดร่างกายของลูกเริ่มต้นตั้งครรภ์ถึงคลอดเป็นเวลา ๑๐ เดือนล้วนเกิดเติบโตมาจากเลือดเนื้อของมารดาบิคาเป็นเครื่องชี้นำการกระทำเป็นเป้าหมายชีวิตเลือดเนื้อร่างกายและจิตใจของบุตริคาให้ดำเนินไปตามแบบอย่างที่ได้รับถ่ายทอดมามีมารดาบิคาเช่นเดียวกับการหว่านพืชเมล็ดพันธุ์พืชเป็นเช่นไรผลผลิตย่อมคล้ายกับเมล็ดพันธุ์นั้นแน่นอน

๔.๑ คุณสมบัติของความเป็นมารดาบิคาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

จากผลการวิจัยการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวไทยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยคาดหมายว่ามารดาบิคาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนา ด้วยวิธีการชักจูงให้สนใจรับทราบเรื่องราวและการปฏิบัติตามหลักขั้นพื้นฐานของพุทธศาสนา ควบคุมให้บุตรเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างถูกต้อง ชี้แจงเหตุผลของการปฏิบัติและคุณค่าในการปฏิบัติ และควบคุมให้บุตรยอมรับและปฏิบัติตาม มากเท่าใด บุตรก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักพุทธศาสนามากขึ้นเท่านั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมทางศาสนาของมารดาบิคาผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อตรวจสอบว่ามารดาบิคาที่มีความเชื่อและการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนามาก จะฝึกอบรมบุตรตามแนวพุทธมากด้วยหรือไม่ และยังมีลักษณะทางจิตใจและบรรยากาศในครอบครัวลักษณะใดบ้าง ที่มีส่วนส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธนำมาประยุกต์ตามยุคตามสมัยในสังคมไทยปัจจุบัน มีการสร้างความสนใจและเปิดโอกาสให้รับทราบหลักปฏิบัติเบื้องต้นทางพุทธศาสนา เมื่อมีจุดประสงค์ที่จะเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลข้อความหรือสารเพื่อชักจูงใจจะถูกส่งออกไปยังบุคคลนั้น แต่ก่อนที่เข้าจะเกิดความเข้าใจและมีปฏิกิริยาตอบสนอง เขาจะต้องให้ความสนใจหรือเอาใจใส่รับทราบสารนั้นก่อน ดังนั้น สิ่งที่ทำหน้าที่ชักจูงจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือ การทำให้ผู้รับสื่อสนใจสารที่จะส่งออกไป ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธนั้น ขั้นแรกบิดามารดาควรเริ่มด้วยการชักจูงบุตรให้เกิดความสนใจ

และต้องการรับทราบเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติตนเยี่ยงชาวพุทธที่ดี ในที่นี้ ได้แก่ การบริจาททาน การรักษาศีลห้า และการปฏิบัติสมาธิภาวนาเป็นประจำด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือเปิดโอกาสให้นุตรได้มีประสบการณ์ตรงกับพุทธศาสนา เช่น พุทธคยเกี่ยวกับประวัติของพระพุทธรูปเจ้า นำไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญทางศาสนา เอาใจใส่แนะนำและส่งเสริมให้ทำบุญตักบาตร เปิดเทปธรรมะให้นุตรฟังตามโอกาสอันควร ชี้นำให้นุตรชมรายการปฏิบัติธรรมทางโทรทัศน์หรือรูปภาพที่มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมด้วย นำนุตรรักษาศีลห้าในวันสำคัญทางพุทธศาสนา นำนุตรสวดมนต์ให้พระก่อนเข้านอน และชวนนุตรให้ลองนั่งภาวนา สังเกตลมหายใจเข้าออก เป็นต้น ข้อคำถามในส่วนแรกของแบบวัดจะมีรายละเอียดดังกล่าวมารดาบิดาต้นแบบจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี กล่าวคือ มีคุณงามความดีที่เพียบพร้อม มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความฉลาดรอบรู้ในวิธีการสอน หลักการสั่งสอนที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่า ผู้ที่ให้การอบรมสั่งสอนจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่ดีงามก่อนแล้วจึงจะสอนผู้อื่น^๔

๔.๑.๑ คุณสมบัติของความเป็นมารดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

๑) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มารดา คือ ผู้สร้างการมีส่วนร่วมในครอบครัวครอบครัวจะอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวงานบ้านจึงเป็นภาระที่คนในครอบครัวทุกคนต้องมีส่วนช่วยช่วยกัน บิดาก็มีใช้บุคคลที่ต้องยกเว้นจากงานบ้าน ไม่ว่าจะเป็นงานซักผ้า รีดผ้า กวาดบ้าน ถูบ้านทำกับข้าว ในครอบครัวที่ดี สมาชิกทุกคนควรช่วยกันโดยไม่ต้องเกี่ยงกันทำ มารดาต้องเป็นผู้ช่างสังเกตและเป็นผู้กระตุ้นให้ทุกคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

๒) มารดาคือผู้ป้องกันความแตกแยกของครอบครัว ความสุขของครอบครัวเกิดจากมารดาเป็นผู้รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา เป็นกาวใจป้องกันการแตกแยกในครอบครัว แก้ปัญหาครอบครัวด้วยเหตุผล มารดาไม่ควรเอาแต่ใจตนเอง

๓) มารดา คือ ผู้สร้างสานความผูกพันของครอบครัว ในครอบครัวมิได้มีเฉพาะมารดา บิดาและบุตรธิดา แต่ยังหมายถึงญาติของแต่ละฝ่ายด้วย บุคคลผู้เป็นมารดาต้องอดทนและปรับตัวให้เข้ากับญาติของฝ่ายสามี เพื่อแสดงความเป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกันและสร้างหลักสัมพันธ์อันดีระหว่างปู่ย่าหรือญาติคนอื่น ๆ แก่บุตรธิดา อีกทั้งสร้างความสบายใจให้กับสามี ผู้เป็นมารดาจะต้องใจกว้างไม่สร้างความหงุดหงิดในครอบครัว จากการมีปัญหาเกี่ยวกับญาติฝ่ายสามี

คุณสมบัติของความเป็นมารดาบิดาในสังคมปัจจุบัน หมายถึง มารดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาให้เป็นคนดีอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี

^๔ พ.ร.บ.(ไทย)๒๕/๒๒/๓๐.

๔.๑.๒ คุณสมบัติของความเป็นบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

๑) คุณสมบัติของความเป็นบิดาต้นแบบในทางธรรม

คุณสมบัติของความเป็นบิดาต้นแบบในทางธรรม หมายถึง คุณงามความดีหรือหน้าที่ที่บิดาจะต้องปฏิบัติ หรือเป็นบทบาทของบิดาที่ดีมีดังนี้

๒) การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวพุทธศาสนา

ความสำคัญของบิดา สรุปได้ว่า บิดา ภาระของบิดาและลูก ๆ เห็นว่าบิดามีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อครอบครัว โดยสามารถแบ่งความสำคัญของบิดาต่อครอบครัวได้ ๕ ประการคือ

- (๑) ดูแลลูกและภรรยาให้ได้รับความรัก ความอบอุ่น
- (๒) การเป็นกำลังทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- (๓) ดูแลลูกและภรรยาให้ได้รับการศึกษาสูง
- (๔) อบรมสั่งสอนให้ลูกประพฤติดี
- (๕) เป็นผู้นำให้แก่ครอบครัว
- (๖) เป็นหลักความสามัคคีกลมเกลียวในครอบครัว
- (๗) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก
- (๘) เป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งทางใจของลูกและภรรยา
- (๙) ให้ทรัพย์สินเงินทอง หรือช่วยเหลือในการสร้างฐานะแก่ลูก

๓) คุณสมบัติของความเป็นบิดาต้นแบบในทางโลก

เป็นแบบอย่างที่ดีสังคม ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีมีความอ่อนน้อม ถ่อมตนไม่กระด้าง เย่อหยิ่ง มีสัมมาคารวะ ต่อผู้มีวัยวุฒิ คุณวุฒิ ชาติวุฒิ สูงกว่าตนดำรงตนและเลี้ยงชีพ ตามแนวพระราชดำริแบบเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถาบันหลักทั้ง 3 คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างเคร่งครัด รับผิดชอบและพร้อมที่จะสละชีวิตเพื่อปกป้องคุ้มครอง ห่วงแทนไว้จนสุดชีวิต เพราะถือว่าสถาบันทั้ง 3 เป็นสมบัติที่ทรงคุณค่าเหนือสิ่งอื่นใด คุณสมบัติที่ดีของบิดา จากคำตอบที่ได้สามารถสรุปบทบาทของบิดาได้ ๕ ประการคือ

- (๑) การเป็นพ่อที่ดีของลูก
- (๒) การเป็นหัวหน้าที่ดีของครอบครัว
- (๓) เป็นบุคคลตัวอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว
- (๔) เป็นสามีที่ดี
- (๕) เป็นพลเมืองดีของสังคม

แนวทางที่จะผดุงเกียรติของบิดา เพื่อให้บทบาทของบิดายังคงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเจริญ แก่บุตรหลานและสังคมสืบไป บิดาควรประพฤติอยู่ในกรอบแห่งคุณสมบัตินี้ของบิดา นอกจากนั้นทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้เป็นภรรยาของพ่อลูก ๆ และทุก ๆ ฝ่ายจะต้องช่วยกันเผยแพร่มรดก และคุณสมบัตินี้ของบิดาให้เป็นค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งยอมรับกันทั่วไปในสังคมไทย

๔) ลักษณะทางศาสนาของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามหลักศาสนา

การมีความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ประกอบแต่กุศลกรรม ด้วยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต หลีกเว้นจากบาปอกุศลทั้งปวง จนสามารถเป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรมแก่บุตรได้ บุตรที่โตมาในครอบครัวที่มีมารดาบิดาเป็นแบบอย่างทางธรรม ย่อมจะซึมซับลักษณะที่ดีงามจากมารดาบิดา แม้จะไม่ได้กล่าวสอนก็ตาม แต่ถ้าได้รับการกล่าวสอนแนะนำจากมารดาบิดาอีก ก็ยิ่งจะตกย้ำให้เกิดความซาบซึ้งในคุณธรรมความดีมากขึ้นมีความฉลาดรู้ ได้แก่การรู้ในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิตของบุตรและฉลาดรู้ในวิธีการหรืออุปายในการสั่งสอน ความฉลาดรู้ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าโกศล คือความฉลาดรู้ ๓ ประการ^๕ ได้แก่

๑. “อภัยโกศล” ฉลาดรู้ในทางเจริญ และเหตุแห่งความเจริญ ได้แก่ การรู้จักสิ่งก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ชีวิตบุตร รู้จักแนะนำแนวทางที่เจริญให้บุตรได้ปฏิบัติ แสวงหาสิ่งที่ดีงามแก่ชีวิตบุตร เพื่อที่บุตรจะได้รู้จักปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

๒. “อภัยโกศล” ฉลาดรู้ในทางเสื่อม และสาเหตุของความเสื่อม ได้แก่การรู้จักว่าสิ่งใดเป็นความเสื่อมเสีย เป็นบาปอกุศล อันจะทำให้ชีวิตตกต่ำและสาเหตุที่แท้จริงของความเสื่อมเหล่านั้น เพื่อที่จะแนะนำให้บุตรรู้จักการหลีกเว้นจากความเสื่อมได้

๓. “อภัยโกศล” ฉลาดรู้ในวิธีการ ได้แก่ รู้จักวิธีการสำหรับสร้างสรรค์ความเจริญ และวิธีการป้องกันความเสื่อม ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญในการอบรมสั่งสอนเพราะเมื่ออบรมสั่งสอนให้บุตรสามารถสร้างสรรค์พัฒนาความดีงามให้เกิดขึ้นได้ และสามารถป้องกันมิให้ความเสื่อมเกิดขึ้นกับชีวิตได้ ก็นับว่าประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอน

๔.๒ แนวทางประยุกต์คุณสมบัตินี้ของการเป็นมารดาบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

ตามหลักพระพุทธศาสนา แนวทางประยุกต์คุณสมบัติ และวิธีการสร้างรากฐานของครอบครัว มารดาบิดาและสมาชิกในครอบครัวที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมได้นั้น พระพุทธองค์

^๕ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๔/๒๐๑.

ทรงมีวิธีการใช้สำหรับฝึกบุคคลต่างๆ ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ เป็นแนวทางสำหรับพุทธสาวกที่จะนำไปใช้ฝึกฝนตนเอง และการฝึกฝนอบรมบุคคลต่างๆ ได้ในทุกระดับ สามารถให้การฝึกฝนบุคคลอย่างยอดเยี่ยม “(ปริสทมฺสารถิ)”^๖ หลักการสำคัญสำหรับปฏิบัติ ๔ ข้อ ดังนี้

๑. การเป็นแบบอย่างที่ดี

พระพุทธองค์ทรงฝึกฝนพระองค์เองอย่างสมบูรณ์จนเป็น พุทธะคือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ทรงมีคุณสมบัติเพียบพร้อมสำหรับพำสอนคนอื่นพระพุทธองค์ทรงให้พระสาวกตระหนักการเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณสมบัติตามที่สอนเสียก่อน แล้วจึงพำสอนผู้อื่นภายหลังคุณสมบัติได้แก่ความรู้ดี(สุวิชาโน) และความประพฤติดี(สุจริต) เมื่อบุคคลมีทั้งความรู้ดี และความประพฤติดีแล้วก็ย่อมได้รับการยอมรับจากผู้อื่นพระองค์ทรงเพียบพร้อมทั้งความรู้ทั้งความประพฤติที่ดี(วิชาจรณสมบุโน)^๗ ในสัลเลขสูตร^๘ ตรีสว่าบุคคลที่จมอยู่เปลือกตมถิก ไม่อาจจะอุ้มเอาผู้ที่จมอยู่ด้วยกันขึ้นบก ได้ การช่วยคนที่ติดหล่มอยู่ ผู้นั้นต้องไม่ติดหล่มด้วย เช่นบุคคลที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมตนเองมาก่อน ไม่สามารถจะแนะนำผู้อื่นให้ฝึกฝนอบรมได้ ส่วนผู้ที่แนะนำผู้อื่นให้ฝึกฝนอบรมตนเองได้ดี ผู้นั้นต้องฝึกฝนอบรมตนเองมาดีแล้ว จึงจะประสบผลสำเร็จได้

๒. ทรงมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่บุคคล

พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาคุณต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทรงเอ็นดูสงสารสัตว์โลกที่ถูกความทุกข์ต่างๆ บีบคั้น ด้วยพระมหากรุณาของพระองค์จึงทรงสั่งสอนประชาชนให้เห็นทางสว่างทางปัญญา จนสามารถทำลายกิเลสอันเป็นสาเหตุของความทุกข์ได้ พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นประโยชน์อันจะเกิดแก่บุคคล จึงได้ทรงแนะนำสั่งสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริง ดังพระดำรัสที่ตรัสแก่พระสาวกในคราวที่ส่งไปประกาศเผยแผ่ธรรมว่า ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์แก่ชนเป็นอันมากทั้งหลาย เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย^๙ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์พระพุทธองค์จะไม่นำมาสั่งสอน ดังตัวอย่างที่พระองค์ทรงเปรียบเทียบธรรมะที่เป็นประโยชน์ที่ทรงนำมาสอน เหมือนใบไม้ที่อยู่ในกำมือ ส่วนสิ่งที่พระองค์ทรงทราบมีมากมายเหมือนใบไม้ที่อยู่ในป่า แต่มีประโยชน์

^๖วินย. มห.(ไทย) ๔/๕๗/๖๕.

^๗ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๑/๒๑๓.

^๘ม. มุ.(ไทย) ๑๒/๑๐๘/๖๐.

^๙ม.อุ.(ไทย) ๑๔/๔๔/๓๔.

^{๑๐}วินย. (ไทย)๔/๓๒/๓๕.

แก้ชีวิต จึงไม่นำมาสอน^{๑๑} หากมีผู้ที่สงสัยมาทูลถามเรื่องต่างๆที่ไม่เป็นประโยชน์ พระพุทธองค์จะไม่ตอบ คำถามเหล่านั้น ดังในจูมาลึงโกชาตสูตร^{๑๒} ทรงคัดค้านพระมาลุงกยบุตรที่ทูลถามคำเชิงอภิปรายว่า โลกนี้ถาวรหรือไม่ถาวร มีที่สิ้นสุดหรือไม่สิ้นสุดพระองค์ไม่ตอบคำถามอย่างตามใจ ทรงอุปมาเหมือนคนถูกลูกศรยิงปักอก แต่ไม่ยอมรักษาทำบาดแผล กลับต้องการทราบที่มาที่ไปของลูกศรเสียก่อนว่าผู้ใดยิง เป็นต้น ผู้นั้นต้องตายสถานเดียว ทรงชี้ให้เห็นว่าควรที่จะแสวงหาเครื่องดับทุกข์ให้กับตัวเองมากกว่าที่จะไปใส่ใจในเรื่องอื่นๆที่ไกลตัว ในอภัยราชกุมารสูตร^{๑๓} ตรัสถึงหลักการการตรัสวาจาของพระองค์โดยจะเลือกเวลาที่เหมาะสมแล้วจึงตรัสแต่คำจริง คำถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่พอใจของผู้อื่น ด้วยเล็งเห็นประโยชน์เป็นสำคัญ

๓. มีเป้าหมายที่ชัดเจน

พระพุทธองค์ทรงมีเป้าหมายชัดเจนในการอบรมสั่งสอนผู้คน ดังพิจารณาได้จากกิจวัตรตอนใกล้สว่างของพระองค์ในแต่ละวัน ก่อนที่ทรงเสด็จไปโปรดบุคคล ทรงพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบทุกแง่มุม^{๑๔} แล้วจึงไปสอนบุคคลที่เป็นเป้าหมายนั้นในแต่ละวัน พระพุทธองค์ทรงมีการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะไปโปรดสัตว์ ส่วนเป้าหมายของการสั่งสอนของมีลักษณะที่ชัดเจน ในการสอนของพระพุทธองค์แต่ละครั้งทรงมีเป้าหมายอยู่ ๔ ประการ^{๑๕}

- (๑) สันติสนา เพื่อให้เกิดความชัดเจนแจ่มแจ้ง ในหลักธรรมคำสอน
- (๒) สมาทปนา เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการปฏิบัติตาม
- (๓) สมุตเตชนา เพื่อให้เกิดความมั่นใจความกล้าหาญในการปฏิบัติตาม
- (๔) สัมปหังสนา เพื่อให้เกิดความเบิกบานใจ ร่าเริงในการปฏิบัติตาม

๒. ให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน พระพุทธองค์ทรงมีเมตตาต่อบุคคลต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือมีความลำเอียงแต่อย่างใด ทางพร่ำสอนบุคคลต่างๆโดยไม่จำกัดเพศวัย ฐานะทางเศรษฐกิจแต่ทรงโปรดคนทุกระดับอย่างเท่าเทียมกันแม้แต่ผู้ที่คิดปองร้ายพระองค์เช่น พระเทวทัต พระองค์เมตตาเท่าเทียมกับคนอื่น มิได้ทรงรังเกียจแม้แต่น้อย ดังปรากฏในขุททกนิกาย อปทานว่า พระมุนีมีจิตเสมอในสรรพสัตว์ คือ ในพระเทวทัต นายขมังธนู องคุลิมาลโจร พระราหุล และในช้างธนบาล พระพุทธเจ้าเหล่านี้ย่อมไม่มีความโกรธ ไม่มีความกำหนด พระพุทธเจ้ามีจิต

^{๑๑} ส.มหา.(ไทย) ๑๕ /๑๗๑๒/๔๓๔.

^{๑๒} ม.ม.(ไทย) ๑๓/๑๕๐/๑๑๕.

^{๑๓} ม.ม.(ไทย) ๒๓/๔๔/๓๓.

^{๑๔} เถร. อ.(ไทย) ๑/๑๔๗/๑๔๕.

^{๑๕} ที.สี. (ไทย) ๔/๑๕๘/๑๔๔.

เสมอในชนทั้งปวง คือในผู้มาและโอรส^{๑๖}ในลักษณะสูตรได้กล่าวถึงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าว่า เป็นผู้มุ่งความเจริญแก่พระหุชน^{๑๗}ในเสวิตัพพาเสวิตัพพสูตร พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงการแสดงธรรมของพระพุทธองค์ที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลทุกระดับทั้งแก่ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และสุทร ตลอดจนเทวดา มาร พรหม ทั้งที่เป็นภุชสัสถ์และบรรพชิต โดยไม่จำกัดบุคคลเพราะ พระพุทธศาสนาถือว่า มนุษย์ทุกคนรวมทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อร่วมทุกข์ เกิดแก่เจ็บตาย เช่นกัน เพราะฉะนั้น ฐานะของมนุษย์ทุกคนจึงมีความเสมอภาคกัน

๔. มีความบริสุทธิ์ใจ

พระพุทธองค์ทรงอบรมสั่งสอนบุคคลต่างๆด้วยพระทัยที่ประกอบด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ (พระบริสุทธิ์คุณ) ทรงมีความปรารถนาดี มุ่งเพื่อประโยชน์แก่บุคคล อาศัยความเอ็นดูในสรรพสัตว์ ต้องการจะให้มีชีวิตที่ดีงาม พระพุทธองค์ทรงถือหลักการแสดงธรรมโดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ หรืออามิสสินจ้างและไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่นหรือเห็นแก่ชื่อเสียงเกียรติยศใดๆนอกจาก การช่วยเหลือให้พ้นจากทุกข์ประสบกับความสุขในชีวิตตามปกติ ชายหญิงที่สมรสกันแล้วย่อมมีความต้องการจะมีลูก เป็นโซ่ทองคล้องใจ ลูกจะทำให้พ่อแม่รู้สึกว่าเป็นชีวิตครอบครัว ที่สมบูรณ์ แต่การจะเป็นพ่อแม่ที่ดีนั้น พ่อแม่จะต้องมีความรู้ใน การเลี้ยงดูพอสมควร นอกจากนี้พ่อแม่ควรรู้ว่า ตนเองมีบทบาท สำคัญต่อลูกทั้งชายและหญิงในการสร้างบุคลิกภาพของลูกฉะนั้น ความจำเป็นของเด็กที่ต้องมีพ่อแม่ได้แก่

๑)บุตร ชายจะได้มีโอกาส เห็นแบบอย่างความรับผิดชอบของ พ่อแม่ เพื่อเขาจะได้ เลียนแบบและปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับพ่อแม่ เมื่อเขาเติบโตขึ้น

๒)บุตรชายจะได้มีโอกาสพูดคุยกันอย่างผู้ชายกับพ่อ โดยไม่รู้สึกระคายอายในสิ่งที่ตน สงสัย

๓) พ่อแม่จะเป็นแบบอย่างในด้านความเข้มแข็งบึกบึนซึ่งจะก่อให้เกิดความศรัทธาแก่ลูก ทั้งชายและหญิง

๔)บุตรหญิงจะได้มีโอกาสรู้จักบทบาทของผู้ชายและปรับตัวให้เข้ากับบทบาทผู้ชายได้ ทำนองเดียวกัน เด็กจำเป็นต้องมีแม่เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น

(๑) ดูแลให้ลูก ๆ ได้ปฏิบัติตามแบบแผนที่เหมาะสม เช่น กิน นอน เล่น หรือพักผ่อน

(๒) ฝึกฝนกิริยามารยาทที่ดีงามตามแบบอย่างของวัฒนธรรมที่ดี เช่น มารยาทที่ แสดงต่อผู้ใหญ่ มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการพูดจา เป็นต้น

(๓) สอนให้รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย และเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย

^{๑๖}บุ.อป.(ไทย) ๓๒/๘/๔๓.

^{๑๗}ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๕๕/๑๕๑.

(๔) สอนให้รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติของครอบครัว การใช้จ่าย เงินทอง การ ประหยัด

(๕) อบรมศีลธรรม จริยธรรมต่าง ๆ

(๖) ให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับเพศหญิงแก่ลูกสาวให้สมควรแก่วัย

๔.๒.๑ แนวทางประยุกต์คุณสมบัตินี้ของการเป็นมารดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีความคิดว่า แนวการประยุกต์คุณสมบัตินี้ต้องอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มารดาต้นแบบต้องปฏิบัติในระดับศีลธรรม คือพัฒนาคุณภาพชีวิตของมารดาคือพันธะทางศีลธรรม พระพุทธศาสนากับสังคมครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน ทำให้คนในครอบครัวดำเนินไปบนวิถีธรรม ตามหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา เพราะมารดาเป็นทิศเบื้องหน้า บุตรเจริญเติบโตมา การอบรม เลี้ยงดูของบิดามารดาต้องช่วยกันดูแลเพราะมีความสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝังลักษณะทางพฤติกรรม จิตใจ สติปัญญาของบุตร ให้ยึดมั่นในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การ บริจาคทาน การรักษาศีลห้า และหมั่นปฏิบัติสมาธิภาวนา เป็นผู้ที่มีความสุขจิตดี และหน้าที่ของ บุตรธิดาคือความสำนึกทางมโน หากบุตรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะทางธรรมจากบิดามารดา อย่างสมบูรณ์ ย่อมจะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

๔.๒.๒ แนวทางประยุกต์คุณสมบัตินี้ของการเป็นบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

ผู้วิจัยคิดว่าหน้าที่บิดาได้แสดงบทบาททางสังคมในด้านการหาเลี้ยงครอบครัว บิดาที่เป็น ต้นแบบอันแท้จริง เป็นตัวแบบให้แก่บุตร หรือมีส่วนช่วยอบรมเลี้ยงดูบุตร จะช่วยพัฒนาจิตใจของ บุตรได้มากกว่า ที่มารดาเป็นผู้อบรมแต่ผู้เดียว เด็กหญิงและเด็กชายที่มีแต่เพียงความอ่อนโยน อ่อนหวานและลักษณะอื่น ๆ อันเป็นลักษณะของหญิง มักเป็นผู้ที่ห่างไกลบิดา ถ้าหากบิดาเข้ามา เกี่ยวข้องด้วยทั้งเด็กหญิงและเด็กชายอาจจะมีความอดทน กล้าหาญและมีลักษณะอื่นอันเป็น ลักษณะโดยทั่วไปของชาย ฉะนั้นเด็กหญิงและเด็กชายจึงต้องเลียนแบบอย่างผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิง เพราะจะทำให้สามารถสร้างความนึกคิดในบทบาทของสามีหรือบิดาได้อย่างถูกต้อง เด็กชายจะ ทราบว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ส่วนเด็กหญิงก็จะรู้บทบาทของชาย เพราะจะทำให้ สามารถสร้างความนึกคิดในบทบาทของสามีหรือบิดาได้อย่างถูกต้อง เด็กชายจะทราบว่าควรปฏิบัติ ตนอย่างไรเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ส่วนเด็กหญิงก็จะรู้บทบาทของชายไม่เกิดความคับข้องใจและปรับตัวให้ เข้ากับบทบาทของชายได้ ฝ่ายบิดาที่มีคุณลักษณะสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ด้านการอบรมสั่ง สอนบุตรเพื่อปลูกฝังหลักคุณธรรม พรหมวิหาร๔ หรือศีลธรรม๕ข้อเป็นต้น ตามแนว

พระพุทธศาสนาได้เด่นชัดกว่าฝ่ายมารดา คุณธรรมที่บ่งชี้ถึงความสมบูรณ์ของสถาบันครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่ โดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางการประยุกต์คุณสมบัติใน สังคมปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ไปพบเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ว่าการจังหวัด บุรีรัมย์ ได้ขอข้อมูลพ่อแม่ดีเด่นแห่งชาติประจำปีพ.ศ.๒๕๕๕ มี๔คนพอได้รับเอกสารข้อมูลผู้วิจัย ได้เดินทางไปขอพบบุคคลทั้ง๔ท่านเพื่อขอข้อมูลทั้ง๔ครอบครัวเพื่อมาเป็นมารดาบิดาต้นแบบใน การเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้และในการสนทนาก็ได้รับการตอบรับทั้ง๔ครอบครัวและพร้อมให้สำ พาดข้อมูลพ่อแม่ดีเด่นแห่งชาติและประวัติข้อมูลลูกๆทุกคนด้วยมีดังนี้

๔.๓ ตัวอย่างบุคคลผู้เป็นมารดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

๔.๓.๑. ได้ยกตัวอย่างบุคคลผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่ดีเด่นแห่งชาติ จาก คณะกรรมการคัดเลือกแม่ดีเด่นแห่งชาติ จังหวัดบุรีรัมย์^{๙๔} ประจำปี ๒๕๕๕ จำนวน ๒ คน ได้แก่ ๑) นางเอ็นดู เทพนคร ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่ดีเด่นประเภท “แม่ผู้มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร” ๒) นางปราณี โรจนสินวิไล ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่ดีเด่นประเภท “แม่ผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ต่อสังคม”

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.การเป็นพ่อแม่ในสังคมปัจจุบัน

นางเอ็นดู เทพนคร^{๙๕} เกิดวันที่ 10 ธันวาคม 2494 สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ อายุ 59 ปี ภูมิลำเนาบ้านเลขที่ ๕/๑-๒ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

นางเอ็นดู เทพนครตอบว่า พ่อแม่สมัยปัจจุบันจะต้องมีความพร้อม ในการที่จะเลี้ยงดูบุตร-ธิดา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัจจัย การศึกษา ซึ่งความพร้อมในที่นี้ของแต่ละบุคคลจะมีไม่เท่ากัน แต่ถึง อย่างไม่ผู้ที่ได้ เชื่อว่าเป็นพ่อแม่ก็ต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดซึ่งทุกคนที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ในยุคปัจจุบัน สมควรจะต้องมีความพร้อมดังต่อไปนี้ความพร้อมทางด้านกาย คือดูแลเรื่องอาหารการ กินการบำรุงบุตรในท้องขณะตั้งครรภ์รับประทานอาหารครบทั้ง ๕ หมู่ เมื่อคลอดบุตรแล้ว ควรดูแลบุตรให้ดี

^{๙๔} คณะกรรมการคัดเลือกแม่ดีเด่นแห่งชาติ. จังหวัดบุรีรัมย์, ประจำปี ๒๕๕๕.

^{๙๕} สัมภาษณ์.นางเอ็นดู เทพนคร,แม่ดีเด่นประเภท, “แม่ผู้มีความมานะอดทน”.

ที่สุดและที่สำคัญที่สุดให้ฉันนมจากแม่เพราะถือเป็นสารอาหารที่ดีที่สุด ความพร้อมทางด้านจิตใจ คือขณะตั้งครรถ์ควรทำจิตใจให้เบิกบาน เพราะบุตรรับรู้ความรู้สึกจากแม่ได้ ความพร้อมทางด้านปัจจัย รวมทั้งให้การศึกษาเพราะในสมัยปัจจุบัน ไม่ได้เลี้ยงดูบุตรธิดาเพียงแค่ว่าให้เจริญเติบโตเท่านั้น ต้องให้ทั้งความรู้ ในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

๒.ความสมหวังหรือผิดหวังในบุตรธิดาตรงไหน

สมหวังที่บุตรธิดาเป็นคนดี เรียนจบ และบริหารธุรกิจครอบครัว เป็นคนใจดี ชอบทำบุญ รวมทั้งงานการกุศลต่างๆ ความผิดหวัง มีบ้างเป็นบางครั้งคือพูดอะไรไม่ค่อยฟังเช่นบางครั้งไปกับเพื่อน

๓. มีความประทับใจในบุตรตรงไหน

เรียนจบการศึกษาแล้วสามารถช่วยบริหารธุรกิจร้าน โรงแรมให้เจริญก้าวหน้าและเป็นที่เคารพนับถือของพนักงาน

๑.มีการทำบุญตักบาตฟังธรรมตามวัดต่างๆอยู่เป็นนิจ

๒.บริจาคสิ่งของกับผู้ป่วยสภทุกครั้งที่เกิดอุทกภัย

๓.ช่วยเหลือสังคม

๔.ไม่ถูกผู้ค้ายโอกาสกว่า

๕. มีความมุมานะอดทน เพื่อที่จะก้าวเดินไปสู่ความสำเร็จในวันข้างหน้า

และขณะเดียวกัน ก็มักจะสอนลูกให้มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ให้รู้จักสู้ชีวิต เพื่อที่จะก้าวเดินไปสู่ความสำเร็จ และเน้นย้ำให้ลูกอยู่เสมว่าพ่อแม่ฉันสามารถเลี้ยงให้ลูกโตได้ในวัยเด็ก แต่เมื่อโตขึ้นแล้วก็ต้องรู้จักทำมาหากินกันเองได้สอนให้นำคำสอนว่า อดทนโนนาโล ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน ลูกๆทุกคนก็นำคำสั่งสอนของพ่อแม่ ถือ เป็นแนวการประพฤติคุณสมบัตของการเป็นมารดาต้นแบบในการสร้าง มารดาต้นแบบในสังคมปัจจุบันเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีจนเป็นที่ยอมรับของสังคม

๒) กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม

๒.๑ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ (การพัฒนาอาชีพ)

- ส่งเสริมอาชีพให้คนได้มีงานทำ ในธุรกิจ “ทำขนมเบอเกอร์”
- ส่งเสริมอาชีพให้คนได้มีงานทำ ในธุรกิจ “โรงแรม”
- สนับสนุนส่งเสริมสินค้า OTOP “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

- สนับสนุนงบประมาณในการสร้างโอกาสสู่ทางและการลงทุนในจังหวัดบุรีรัมย์

๒.๒ ด้านส่งเสริมสังคมสงเคราะห์และการแก้ไขปัญหาสังคม

- ร่วมจัดกิจกรรมกับสโมสรโรตารี บริจาคแท่งน้ำ ให้โรงเรียนที่ห่างไกลแหล่งน้ำ 40 ใบ และร่วมบริจาครถจักรยานให้นักเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ 45 คัน สร้างโรงเรียนให้ผู้ยากไร้ ที่อำเภอบ้านกรวดและอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมพิธีมอบขานเทียมพระราชทานของสมเด็จพระศรีนครินทร์
- ร่วมกิจกรรมกับทางจังหวัดร่วมบริจาคโลหิตและดวงตากับกาชาดจังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมกิจกรรมเก็บศพไร้ญาติล้างป่าช้าครั้งที่ 4 มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน
- ร่วมกิจกรรมกับทางสโมสรโรตารีจังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดหาทุนและบริจาคเงิน ค่าอาหารกลางวันให้แก่ผู้ยากไร้
- สนับสนุนเงินบริจาคเพื่อโครงการ “แต่ผู้ทุกข์ยาก ... จากใจรัก”
- ร่วมจัดตั้งสมาคมเทพนครเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้
- มอบเงินสมทบ “กองทุนส่งเสริมคนดีมีคุณธรรม” จัดระเบียบสังคมและพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมสมทบบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อใช้ในกิจกรรมเหล่ากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์
- สนับสนุนกิจกรรมคนพิการ โดยบริจาคเงินเพื่อซื้อรถวีลแชร์สามล้อโยก
- สนับสนุนกิจกรรม “รวมพลังชาวไทย ร่วมใจจัดระเบียบสังคม” ของจังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมบริจาคโรงศพให้แก่โรงพยาบาลบุรีรัมย์
- ร่วมกิจกรรมรณรงค์ช่วยกันน้ำท่วม จากสึนามิ ทางภาคใต้ ปี พ.ศ. 2547

๒.๓ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- สร้างอ่างเก็บน้ำ ที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมจัดกิจกรรมสโมสรโรตารีและชมรมต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมประชุมแผนป้องกันภัยน้ำท่วมจังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมอนุรักษ์เขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ ที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมบริจาคเกลอนเปล่า เพื่อทำเป็นท่อนแสดงบริเวณพื้นที่ให้นกอาศัยอยู่อย่างปลอดภัย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

๒.๔ ด้านการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

- เป็นคณะกรรมการชมรมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

- ร่วมกับกรมอาชีวศึกษา ส่งเสริมนักเรียน , นักศึกษาในการเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการทำอาหารและขนมต่าง ๆ
- เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ ให้วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดบุรีรัมย์และสถาบันเทคโนโลยีและการเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์
- คณะกรรมการจัดงานสมมติอีสานใต้ ครั้งที่ 6 เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
- เป็นกรรมการร่วมกับทางจังหวัดบุรีรัมย์จัดงานประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง ประจำปี 2549 ร่วมโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวประสาธน์เมืองคำจังหวัดบุรีรัมย์ แบบบูรณาการ “โฮบายนะเจียด”
- สนับสนุนประชาสัมพันธ์โครงการ “รักษ์ป่า รักน้ำ ตามรอยพ่อที่เขื่อนภูมิพล”
- ร่วมประชุมแนวทางส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2550
- สนับสนุนทุนการศึกษาให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา
- สนับสนุนเก้าอี้ ให้กับทางมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ให้ทำการเปิดสอนวิชา RU 100
- ร่วมจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ผ้าไหมไทยในงานกาชาดจังหวัดบุรีรัมย์
- สนับสนุนการจัดงาน “ประเพณีลอยกระทง” ประจำปีทุก ๆ ปี
- ผ่านการฝึกอบรมเครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อสิทธิเสรีภาพ
- สนับสนุนโครงการออกค่ายอาสาพัฒนา (ชมรมรัฐศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สนับสนุนช่วยเหลือการจัดกิจกรรมรดน้ำขอพรวันตรุษสงกรานต์
- บริจาคเงินเพื่อสมทบทุนซ่อมแซมต่อเติมอาคารเรียน
- ร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งดูนก

๒.๕ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและการปกครองท้องถิ่น

- ร่วมประชุมสัมมนาความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ 5 และวันที่ 9 มีนาคม 2550 ณ โรงแรมเทพนคร จังหวัดบุรีรัมย์
- สนับสนุนเงินค่ามัดจำทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์
- ผ่านการฝึกอบรมโครงการ “การบริหารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมประชาชน”
- สนับสนุนการฝึกอบรมหลักสูตรวิทยากรการเลือกตั้ง (วิทยากรหลัก) รุ่นที่ 2

๒.๖ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสตรีและองค์กรสตรี

- การให้เงินอุดหนุนแก่กลุ่ม องค์กร ชมรม สมาคมสตรี ตามโครงการส่งเสริม
เครือข่ายเพื่อการพัฒนาสตรีในการจัดทำโครงการ / กิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสตรี
และสถาบัน ครอบครัว
- ร่วมงานกาชาดจังหวัดบุรีรัมย์ “งานเดินแบบผ้าไหมการกุศล”
- ร่วมกิจกรรมงานประกวดผ้าไหม OTOP จังหวัดบุรีรัมย์
- ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเหล่ากาชาดจังหวัดภาค 5 ครั้งที่ 1/2549
- ร่วมการประชุมภาคกับสโมสรโรตารี 3340 ครั้งที่ 16 วันที่ 7-8 มีนาคม 2551

๓) ตำแหน่งและรางวัลที่เคยได้รับ

เข้ารับพระราชทานรางวัลสตรีไทยดีเด่น ประจำปี 2551จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตถาตามตฺ(สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์)

ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสงเคราะห์สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
ระดับจังหวัด เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2551

ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการสงเคราะห์ดีเด่น ระดับกรม ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการ
คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและป้องกันการประทุพผิต ประจำปี 2553 จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

รับเกียรติบัตรจากเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องเป็นแม่คุณธรรม
ตัวอย่าง ปี 2554 ชุมชนเทศบาล โครงการ “เชิดชูคุณธรรม”

การได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกต่าง ๆ

1. แม่คุณธรรมตัวอย่าง จากเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ พ.ศ. 2554
2. สมาชิกสมทบคุณแม่ดีเด่นจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2553
3. กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสถานพินิจเด็กและเยาวชนบุรีรัมย์
พ.ศ.2551-ปัจจุบัน
4. สมาชิกสโมสรโรตารีบุรีรัมย์ พ.ศ. 2547- ปัจจุบัน
5. สมาชิกอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค (อศคบ.) ลำดับที่ 16371

๔) คุณธรรมที่ควรยกย่อง

นางเอ็นดู เทพนคร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์กรรมการ
สถานพินิจเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์/ กรรมการสโมสรโรตารีบุรีรัมย์ เป็นผู้ที่มีความเสียสละ
วิริยะ อุตสาหะ มีความตั้งใจและเป็นผู้ที่มีความจริงใจในการปฏิบัติงาน อุทิศแรงกายแรงใจใน
การปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีพ และยึดมั่นใน
สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นที่ตั้ง เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้ความร่วมมือ

ช่วยเหลือต่อผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี เป็นแบบฉบับแม่ที่ดีต่อผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป สมควรได้รับการยกย่องให้เป็น แม่ดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2555

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

นายสันต์ เทพนคร^{๒๐} สามีเกิดวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2492 สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ อายุ 63 ปี ที่อยู่เลขที่ 5/1-2 ถนนพิทักษ์ ตำบลในเมือง เขต/อำเภอ เมืองบุรีรัมย์ จังหวัด บุรีรัมย์ การศึกษา ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปริญญาโท บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาชีพ ประธานกรรมการบริษัทบุรีรัมย์เทพนคร จำกัด (โรงแรมเทพนคร)

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นภรรยาของนางเอ็นดู เทพนคร

ทำหน้าที่ภรรยาที่ดีดูแลครอบครัวไม่ว่าจะเป็นตัวผมและลูกๆทั้ง3คนทำให้ครอบครัวเราอยู่กันอย่างมีความสุข และอบอุ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารการกิน และการศึกษาของลูกๆคุณเอ็นดูจะช่วยเหลือในส่วนนี้ เป็นคนมีจิตใจดี ชอบทำบุญทำทาน และเป็นคนรักฉันไม่

๒. มีความเหมาะสมกับความเป็นมารดา ต้นแบบ

เพราะมีการวางตัวที่ดีเป็นแบบอย่างให้กับลูกๆในการดำรงชีวิต นอกจากจะคิดดีแล้วยังทำดีด้วย ประพฤติตนครองตน ครองตน ครองงาน ด้วยความทุ่มเทเสียสละทั้งกำลังทรัพย์ เวลา สติปัญญา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งยังชอบช่วยงานในด้านสังคม สงเคราะห์ด้วย สนับสนุนโครงการต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีการช่วยเหลือโดยการสนับสนุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาเด็กและส่งเสริมอาชีพ

๓. มีความประทับใจในตัวนางเอ็นดู เทพนครกับบุตร ดังนี้

คุณเอ็นดูเป็นแม่ที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก ส่วนบุตรธิดาก็เจริญรอยตามแม่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่

^{๒๐} สัมภาษณ์” นายสันต์ เทพนคร, วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖.

๔. ตามญาติข้างบ้านมีความรู้สึกความพอใจหรือภูมิใจกับครอบครัวนางเอ็นดู เทพนคร

คือ เป็นครอบครัวที่อบอุ่นมีอริยาศัยดีกับเพื่อนบ้านให้ความช่วยเหลือเวลาว่างงานหรือกิจกรรมต่างๆ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

นายคงกะพัน เทพนคร^{๒๑} บุตรชายคนที่ ๑ เกิดวันที่ 14 เมษายน 2515 อายุ 40 ปี จบการศึกษา อนุปริญญาการโรงแรม วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว (I- TIM) อาชีพ ช่วยธุรกิจครอบครัว บริษัทบุรีรัมย์เทพนคร จำกัด (โรงแรมเทพนคร) ปัจจุบัน ดำเนินธุรกิจเครื่องปรับอากาศ เจ้าของกิจการ ที เค แอร์ สาขา 1,2 และ 3 คู่สมรส นางปัทมา เทพนคร มีบุตร 2 คน ชาย 1 หญิง 1
ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นมารดา นางเอ็นดู เทพนคร

ให้ความเอาใจใส่ต่อครอบครัวและสังคมเป็นอย่างดีให้ลูกๆ ได้ดูเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต ให้ประสบผลสำเร็จ และการเสียสละรู้จักให้แบ่งปันผู้อื่น

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังในมารดาตรงไหน

สมหวัง แม้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกๆ และสังคม ผิดหวังบางครั้งงานเยอะ ไม่มีเวลาให้แต่ก็เข้าใจว่าเป็นงานของแม่

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

แม่เป็นผู้หญิงเก่งทั้งทำงานและดูแลครอบครัวไปด้วยกันโดยไม่ขาดตกบกพร่อง ช่วยเหลือสังคม ในงานมูลนิธิ งานบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖

^{๒๑} สัมภาษณ์” นายคงกะพัน เทพนคร, วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖.

นายอริการ เทพนคร^{๒๒} บุตรชายคนที่ ๒ อายุ 39 ปี เกิดวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2516 จบการศึกษาปริญญาตรีการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (M.B.A) มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาชีพ ทำงานธุรกิจครอบครัว บริษัทบุรีรัมย์ เทพนคร จำกัด (โรงแรมเทพนคร) ในตำแหน่ง กรรมการบริหารบริษัทบุรีรัมย์ เทพนคร จำกัด

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นมารดา นางเอ็นดู เทพนคร

เป็นแบบอย่างในการทำงานว่าควรจะทำงานในลักษณะไหน ซึ่งแม่เป็นคนที่มีทุ่มเทในการทำงานมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกุศล หรือธุรกิจครอบครัว และหน้าที่ที่ต้องดูแลครอบครัว แม่สามารถทำควบคู่กันไปได้

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังในมารดาตรงไหน

สมหวัง แม่เป็นผู้เสียสละที่ยิ่งใหญ่ ทำให้ผมรู้จักคำว่าให้และการเสียสละ และทำให้ผมได้ยืนอยู่ ณ จุดนี้ได้ก็เพราะคำสั่งสอนและตัวอย่างที่แม่ทำให้ผมดู ผิดหวัง ในบางครั้งที่แม่กล่าวตักเตือนด้วยความที่ยังเป็นเด็กก็มีเสียใจ ผิดหวังบ้าง แต่พอโตมาเป็นผู้ใหญ่ก็เข้าใจว่าที่แม่บอกแม่เตือนก็เพราะหวังดีกับเรา อยากให้เราเป็นคนดี

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

ประทับใจตัวแม่ ที่มีธรรมาศยดีเป็นที่รักของคนรอบข้างและอุทิศเวลาช่วยเหลือสังคม โดยที่ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อย รวมถึงให้โอกาสคนในการประกอบอาชีพ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

นางสาวพุลทรัพย์ เทพนคร^{๒๓} บุตรหญิงคนที่ ๓ อายุ 37 ปี เกิดวันที่ 10 ธันวาคม 2519

^{๒๒} สัมภาษณ์” นายอริการ เทพนคร,วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓} สัมภาษณ์” นางสาวพุลทรัพย์ เทพนคร,วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖.

จบการศึกษา ปริญญาตรีการตลาด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยอาชีพ ทำงานธุรกิจครอบครัว
บริษัทบุรีรัมย์เทพนคร จำกัด ในตำแหน่ง กรรมการบริหารบริษัทบุรีรัมย์เทพนคร จำกัดสถานที่
ทำงาน บริษัทบุรีรัมย์เทพนคร จำกัด (โรงแรมเทพนคร)

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นมารดา ของนางเอ็นดู เทพนคร

คุณแม่เอ็นดู เทพนคร เป็นต้นแบบในหลักของการทำงานให้มีสำนึกดี มีคุณธรรม จากคำ
สอนให้รู้ถึงความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง สิ่งที่ต้องทำ สิ่งที่ไม่ควรทำซึ่งมีมากมาย สุดท้ายจะบรรยาย
จึงตั้งใจบริหารงานธุรกิจของครอบครัวอย่างเต็มที่ขณะเดียวกันก็ตั้งใจประพฤติปฏิบัติตน เป็นคนดี
เพื่อให้คุณแม่เอ็นดู เทพนคร ได้ภาคภูมิใจและมีความสุข ชอบและสนับสนุนกิจกรรมทำบุญตัก
บาตร ฝ่าป่าทอดกฐินเป็นประจำ นอกจากนั้นยังช่วยเป็นกรรมการ วิทยากรพิเศษ

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

แม่เป็นคนดีมาก สุดท้ายจะบรรยาย มีธรรมะ มีความสามารถประกอบอาชีพได้เจริญก้าวหน้า
สร้างฐานะจนมั่นคง มีความรู้เป็นที่ยอมรับ และพยายามพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ไม่เคยรู้สึกผิดหวังใน
ตัวคุณแม่

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

แม่เป็นคน ที่สร้างตัวเองจากไม่มีอะไรเลย จนประสบความสำเร็จจนถึงทุกวันนี้ ชอบและ
สนับสนุนกิจกรรมทำบุญตักบาตร ฝ่าป่าทอดกฐินเป็นประจำ นอกจากนั้นยังช่วยเป็นกรรมการ
และ วิทยากรพิเศษ

๔.๓.๒ นางปราณี โรจนสินวิไล^{๒๔} ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่ดีเด่นประเภท “แม่ผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์ต่อสังคม” เป็นแม่ดีเด่นแห่งชาติ ปีพ.ศ.๒๕๕๕ ณ.วันที่ ๒๒กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

ประวัติครอบครัว

^{๒๔} คณะกรรมการคัดเลือกแม่ดีเด่นแห่งชาติ, จังหวัดบุรีรัมย์, ประจำปี ๒๕๕๕.

นางปราณี โรจนสินวิไล^{๒๕} ๔ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ สัญชาติไทย
ศาสนาพุทธ อายุ ๖๘ ปี ที่อยู่เลขที่ ๑๕๓/๒ ถนน จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
ตำแหน่ง รองประธานกรรมการบริหาร บริษัทในเครือทวิ กิจกรุป

สามีชื่อ นายทวิ โรจนสินวิไล เกิดวันที่ ๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อายุ ๗๒
ปี การศึกษา ประถมศึกษา ภาคภาษาไทย มัธยมศึกษา ภาคภาษาจีน
สถานภาพการสมรส - อยู่ด้วยกัน อาชีพเดิม เริ่มจากร้านขายของชำเล็กๆ “แต่มีฮวด” อาชีพ
ปัจจุบัน ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร บริษัทในเครือทวิ กิจกรุป จำนวนบุตร
๕ คน (ชาย ๒ คน หญิง ๓ คน)

๒) กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม

- สนับสนุนกิจกรรมการกุศลโครงการ “รักษัวัฒนธรรมไทย สานสายใยชุมชน” ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อซื้ออุปกรณ์และการเรียนการสอนแก่ โรงเรียนที่ถูกเผา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๖,๐๐๐ บาท

- จัดคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ และ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยทางโรงเรียนดนตรีทวิกิจ ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ ๑๒ สิงหาคม และ วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี อย่างต่อเนื่องมา กว่า ๒๐ ปี

- สนับสนุนโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

- โครงการไถ่ชีวิตโคกระบือ และ สรรพสัตว์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า ๕๐๐ คน เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลอีกด้วย

- กิจกรรมเทเหล้า เผาบุหรี และ วัดปลอดบุหรี ที่วัดบ้านบัวจังหวัดบุรีรัมย์ (วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๖)

บริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัย

คุณแม่เป็นผู้มีน้ำใจจะนำครอบครัวให้ได้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเมื่อมีโอกาส เช่น

- นำถุงยังชีพไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมใน อ.แคนดง, อ.พุทไธสง และ อ.บ้านใหม่ไชยพจน์ (วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓) รวมมูลค่าประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

- บริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิประเทศญี่ปุ่น (มี.ค. – เม.ย. ปี พ.ศ.๒๕๕๔) รวมจำนวน ๕๒,๒๒๒ บาท

- บริจาคช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ (เม.ย.ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) รวมจำนวน ๕๓,๐๐๐ บาท

^{๒๕} สัมภาษณ์นางปราณี โรจนสินวิไล, เป็นแม่ดีเด่นประเภท “แม่ผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม”

- ช่วยเหลือผู้ประสบภัยชายแดนไทย – กัมพูชา ที่อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มูลค่าสินค้าบริจาค ๕๐,๐๐๐ บาท (ณ. โรงเรียนโนนเจริญพิทยาคม)

ส่งเสริมการศึกษาและเยาวชน

คุณแม่วัยให้ความสำคัญกับการศึกษาและส่งเสริมให้เยาวชนเป็นคนเก่งและดี

- บริจาคสร้างอาคารเรียน โรงเรียนอรัญญบุรีรัมย์ จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

- มอบทุนการศึกษาแก่ เด็กเก่งและดี ในโครงการ“ทวิกิจส่งเสริมศีลธรรม”และ“ทำความดีเพื่อพ่อ” รวมจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท

- มอบ ลานเล่นบรีส ให้แก่โรงเรียน ไตรภูมิวิทยาและ โรงเรียนวัดบ้านกะหาด

- มอบกางเกงยีนส์ให้กับสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๔๐๐ ตัว

บริจาค และสนับสนุนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

- มอบกางเกงยีนส์ให้กับสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๒๐๐ ตัว

- สนับสนุนซื้อเครื่องดนตรี ให้กับสถานพินิจ และ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

- เป็นเจ้าภาพนิมนต์พระอาจารย์ มาเทศน์สอนในโครงการส่งเสริม คุณธรรม และจริยธรรมใน เด็กและเยาวชนของสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์

- สนับสนุนอาหารกล่อง ให้แก่เด็กสถานพินิจฯ ที่มาเข้าชมภาพยนตร์ส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ห้างทวิกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์ บุรีรัมย์

ทำนุบำรุง และ สนับสนุนงานพระพุทธศาสนา

คุณแม่ได้ทำนุบำรุงและสนับสนุนงานพระพุทธศาสนา อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น

- ปรับปรุงห้องน้ำ วัดอินทรวาราม จ.บุรีรัมย์ รวมมูลค่า ๔๐,๐๐๐ บาท

- ร่วมสร้างศาลาปฏิบัติธรรม วัดเลียบ อ.นางรอง จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

- เป็นเจ้าภาพและสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ โครงการอุปสมบทหมู่ ๑๐๐,๐๐๐ รูป ครั้งที่ ๑ – ๕

- จัดถวายสังฆทาน ๕ วัดและไถ่ชีวิตโคกระบือ ที่ห้างทวิกิจคอมเพล็กซ์สระบุรีทุกเดือน

- จัดตักบาตรพระ ๑,๒๐๐ รูป เพื่อนำ ข้าวสาร อาหารแห้ง ไปช่วยเหลือ ๒๖๖ วัด ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้

- เป็นประธานกองกฐิน ในปี ๒๕๕๔

บริจาคและสนับสนุนช่วยเหลือคนชรา สถานสงเคราะห์คนชราร้านบุรีรัมย์

- บริจาคเตียงผู้ป่วยชนิดปรับได้ ๑ หลัง พัฒมตั้งโต๊ะและตั้งพื้น จำนวน ๑๐ ตัวให้แก่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคม ผู้สูงอายุ บ้านบุรีรัมย์

- เลี้ยงอาหารแก่คนชราในสถานสงเคราะห์คนชรากองบ้านบุรีรัมย์

- บริจาคปัจจัยถวายพระ ๘ รูป จำนวน ๕,๐๐๐ บาท และของขวัญ ในงานวันขึ้นปีใหม่ให้กับศูนย์พัฒนาการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

- บริจาคปัจจัยสมทบ สร้างพระพุทธรูป หินทราย สีชมพู ประดิษฐาน ณ ศูนย์พัฒนาการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ ๑๐,๐๐๐ บาท

งานสังคมสงเคราะห์ และ สาธารณกุศล อื่นๆ

นอกจากนี้ยังสนับสนุนงานสาธารณกุศลอื่นๆ อีกเช่น

- บริจาควัสดุ ครุภัณฑ์การแพทย์ แก่โรงพยาบาลบุรีรัมย์ รวมมูลค่า ๑๓๐,๐๐๐ บาท

- มอบบัตรกำนัล ๑๐,๐๐๐ บาท แก่ รอ. สมจิตร จงจอหอ นักกีฬาเหรียญทองโอลิมปิกเกมส์ครั้งที่ ๒๕

- เลี้ยงอาหารผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์

- สนับสนุนกิจกรรมชมรมสร้างเสริมสุขภาพคนทำงาน

- บริจาคช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบชายแดนไทย – กัมพูชา

- สนับสนุนค่าใช้จ่าย ในพิธีวางศิลาฤกษ์ ศูนย์ราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ๑๐,๐๐๐ บาท

งานสาธารณกุศล เหล่ากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์

- มอบถุงยังชีพ ช่วยเหลือครอบครัว ราษฎรยากจนป่วยทางจิต ณ บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ ๒ ต. จันทบเพชร อ.บ้านกรวด จ.บุรีรัมย์ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕

- มอบถุงยังชีพช่วยเหลือครอบครัว ราษฎร ยากจนป่วยเป็นโรคอ้วน พิกุลขาวอ่อนแรง ณ. บ้านเลขที่ ๘๒ หมู่ ๓ ต.ตะโกตาพิ อ.ประโคนชัย จ. บุรีรัมย์

- บริจาคทรัพย์ สิ่งของ เพื่อใช้ ในกิจการ ชาดจังหวัดบุรีรัมย์ในวันรวมน้ำใจทุกปีมูลค่าปีละ ๖,๐๐๐ บาท

- ตั้งตู้รับบริจาคใน ห้างทวิกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์และทวิจินางรองเพื่อใช้ในการสาธารณประโยชน์ของเหล่ากาชาดบุรีรัมย์

- อำนวยความสะดวก ให้ ใช้ สถานที่ ที่ หน้าห้างทวิกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์ในการรับบริจาคโลหิตของเหล่ากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์ ทุก ๓ เดือน

- นำพนักงานทวิกิจร่วมบริจาคโลหิต ทุก ๓ เดือน ครั้งละ ประมาณ ๑๐๐ คน

๓) ตำแหน่งและรางวัลที่เคยได้รับ

ตำแหน่งในองค์กรสาธารณะประโยชน์

พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน	สมาชิกกิตติมศักดิ์ ของสภาอากาศไทย
พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน	กรรมการเหล่าอากาศ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน	กรรมการมูลนิธิ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบุรีรัมย์
พ.ศ. ๒๕๔๗ – ปัจจุบัน	กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. ๒๕๔๖ – ปัจจุบัน	คณะทำงาน ลด ละ เลิก เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จังหวัด บุรีรัมย์
พ.ศ. ๒๕๔๖ – ปัจจุบัน	ประธานชมรมบุรีรัมย์ร่มเย็น
พ.ศ. ๒๕๔๖ – ปัจจุบัน	ที่ปรึกษาชมรมสระบุรีร่มเย็น
พ.ศ. ๒๕๔๕ – ปัจจุบัน	สมาชิกแนวร่วม ๒๓ ตุลา ของสภาอากาศไทย
พ.ศ. ๒๕๕๓ – ปัจจุบัน	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ โครงการ ศิลปกรรม สมาคม ศิลปินอีสาน

๔) คุณธรรมที่ควรยกย่อง

หลักความกตัญญูกตเวที

นางปราณี โรจนสินวิไล เป็นแบบอย่างของผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างมี คุณธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกหลานและบริวาร เริ่มตั้งแต่เรื่องความกตัญญูกตเวที แม้ท่านจะไม่ได้อยู่กับคุณพ่อ คุณแม่ที่ให้กำเนิด แต่ก็ยังกตัญญูรู้คุณ อีกทั้งยังดูแลคุณพ่อคุณแม่บุญธรรมที่เลี้ยงดูมาเป็นอย่างดีรวมทั้งปฏิบัติต่อคุณแม่ของสามีเป็นอย่างดีอีกด้วย

๑) หลักสังกตวัตถุ ๔ ในการครองตน ได้แก่

ทาน การให้ด้วยความจริงใจ ความไว้วางใจ ความรักความปรารถนาดีมีการเสียสละให้กันและกัน
ปิยวาจา พูดจาปราศรัยด้วยความอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
อิตถจริยา การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมช่วยเหลือกันในการทำงาน
สมานัตตา การวางตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ไม่เย่อหยิ่ง มีสัมมาคารวะอย่างจริงใจ

๒) ปฏิบัติตนตามหลักมรณวาสธรรม ได้แก่

สังกะ ชื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตให้เป็นທີ່เสื่อมเสีย
ทมะ รู้จักข่มใจต่อความโลภ ความโกรธ ความหลง
ขันติ มีความอดทน หนักแน่น ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญห
จาตะ รู้จักการให้ ทั้งการให้โดยส่วนตัว การบำรุงพระพุทธศาสนาและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
- หลักพรหมวิหาร ๔ ในการครองคน ได้แก่

เมตตา มีความรักใคร่ เมตตา เอื้ออาทรและปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข

- กรุณา มีความสงสาร เมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยากหรือได้รับความเดือดร้อนคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ตามศักยภาพและขีดความสามารถที่มีอยู่
- มุทิตา มีความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ชื่นชมและแสดงความยินดีอย่างจริงใจ
- อุเบกขา มีใจเป็นกลาง วางเฉย รับฟังผู้อื่น ไม่มีอคติ

- หลักอิทธิบาท ๔ ในการครองงาน คือ

- ฉันทะ มีความพอใจในงานที่ทำและงานที่ได้รับมอบหมาย
- วิริยะ ขยัน หมั่นเพียร เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์
- จิตตะ มีความตั้งใจ ใส่ใจ รับผิดชอบงานที่กระทำ
- วิมังสา ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คิดและวางแผนปฏิบัติเพื่อผลงานที่ดี มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดเห็นอย่างไรกับการเป็น พ่อ แม่ ผู้ปกครองในสังคมปัจจุบัน

นางปราณีตอบว่า ในสังคมปัจจุบันพ่อแม่ยุคใหม่ มีลูกตั้งแต่ตัวพ่อแม่ยังอายุน้อย มีหลายคู่มีลูกโดยยังไม่พร้อมจึงเอาลูกไปให้ ปู่,ย่า,ตา,ยายเลี้ยง ส่วนพ่อแม่ไปทำงานไกลบ้านไม่มีเวลาให้กับลูก ส่วนใหญ่ก็จะเลี้ยงแบบตามใจ เด็กก็จะเติบโตมาแบบถูกตามใจ เริ่มโตก็จะตามเพื่อนทั้งอยากได้อะไรโน่น อยากได้นี้ตามเพื่อน รวมถึงการคบเพื่อนที่พาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทั้งยาเสพติด การทะเลาะวิวาทเป็นต้น ในความเห็นของคุณปราณี อยากให้พ่อแม่ไม่ต้องไปทำงานไกลบ้าน เพื่อจะได้มีเวลาเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่ลูก โดยเฉพาะอยากให้พ่อแม่ได้มีเวลาพาลูกเข้าวัดทำบุญ ฝึกให้ลูกได้สัมผัสสิ่งดีๆ ชัดเจนจิตใจให้อ่อนโยนเหมือนให้วัคซีนแก่ลูก เพราะหากลูกๆ รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี อะไรควร อะไรไม่ควรก็จะดูแลตนเองได้ นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกนิสัย ความเป็นผู้ใหญ่เพื่อที่ลูกจะได้ทำประโยชน์เกิดขึ้นกับสังคมอีกด้วย

๒.มีความสมหวังหรือผิดหวังในบุตร ธิดาคนไหน

นางปราณีมีความสมหวังที่เราในฐานะผู้เป็นแม่ สามารถเลี้ยงดูลูกทุกคนให้เติบโตแข็งแรง โดยเฉพาะด้านการศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกๆ คนได้เรียนสูงที่สุดเท่าที่เขาจะปรารถนาในสาขาวิชาที่เขาเลือก ซึ่งทุกคนก็ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากสถาบันที่มีชื่อเสียงกันทุกคน

๑.มีความประทับใจในบุตร ธิดาคนไหน

นางปราณีประทับใจที่ลูกๆทุกคนมีความสามัคคีกัน ทำให้พ่อแม่สบายใจ ลูกๆได้ช่วยกันทำให้กิจการเจริญ รุ่งเรือง และยังช่วยเหลือสังคมโดยการร่วมกิจกรรมขององค์กรต่างๆ ทั้งหอการค้าจังหวัด รวมทั้งกิจกรรมงานบุญกุศล และสร้างคนดีให้เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นายทวี โรจนสินวิไล^{๒๖} สามี เกิดวันที่ ๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ อายุ ๗๒ ปี การศึกษา ประถมศึกษา ภาควิชาภาษาไทย มัธยมศึกษา ภาควิชาภาษาจีนสถานภาพการสมรส - อยู่ด้วยกันอาชีพเดิม เริ่มจากร้านขายของชำเล็กๆ “แต่มุ่ยฮวด”อาชีพปัจจุบัน ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร บริษัทในเครือทวิกิจกรุ๊ป

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดเห็นอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ความเป็นภรรยา นางปราณี โรจนสินวิไล

นายทวี โรจนสินวิไล มีความเห็นนางปราณี ดูแลครอบครัวอย่างดีที่สุด เป็นแม่ที่รักพ่อรักลูกทุกคนมากดูแลลูกอย่างดีด้วยตนเอง ตั้งแต่คลอดแบเบาะอย่างไม่เคยบ่นเหน็ดเหนื่อย ยามลูกไม่สบายก็อดหลับอดนอนดูแล พอโตขึ้นก็หาโรงเรียนดีๆให้ลูกเรียน และสนับสนุนเป็นกำลังใจทุกอย่างให้กระทั่ง ลูกทุกคนสำเร็จการศึกษาสมปรารถนา นอกจากนั้นยังสนับสนุนลูกๆให้ช่วยเหลืองานสังคม และส่วนรวม โดยเฉพาะกิจกรรมต่างๆที่เป็นการส่งเสริมศีลธรรมและคุณธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่เยาวชน รวมถึงประชาชน

๒.มีความเหมาะสมกับความเป็นมารดาต้นแบบในสังคม

มีความสุภาพเรียบร้อยอ่อนโยน มีความประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ และยังมีความขยันขันแข็งมุมานะ ช่วยสามีทำกิจการทำมาค้าขาย แม้เมื่อถึงคราวที่ธุรกิจประสบกับวิกฤต ก็ต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่เป็นกำลังใจซึ่งกันและกันกระทั่งผ่านพ้นวิกฤต สามารถกลับมาเจริญรุ่งเรืองได้ยิ่งกว่าเดิมจะช่วยสังคมให้มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีความคิดในการพัฒนาคน

^{๒๖}สัมภาษณ์. นายทวี โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

๓.มีความประทับใจอะไรเป็นอย่างยิ่งกับ นางปราณี โรจนสินวิไลและบุตรธิดา
คุณปราณี โรจนสินวิไล สำหรับคุณทวี ถือเป็นสุดยอดศรีภรรยาที่คุณทวีภาคภูมิใจ เป็นลูกสะใภ้ที่
ดีของแม่ย่า ทำหน้าที่ของภรรยาที่ดีของสามี ให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี

๔.ถามญาติข้างบ้านมีความรู้สึกความพอใจหรือภูมิใจกับครอบครัว นาง ปราณี โรจนสินวิไล
สัมภาษณ์ คุณ รัมภา ชัชวาลพาณิชย์ บ้านข้างเคียงตั้งแต่รู้จักกันมา ทั้งเป็นเพื่อนและเป็นเหมือน
น้อง คุณปราณี โรจนสินวิไลที่เรารู้จักนั้นเป็นคนดี มีธรรมาศัยดี เสมอต้นเสมอปลาย ซื่อสัตย์ ขยัน
อดทนในการทำมาหากิน และการดูแลครอบครัว เลี้ยงดูให้ดีทุก คุณปราณีเป็นส่วนสำคัญที่อยู่เคียง
ข้าง เป็นกำลังใจให้คุณทวีได้ประสบความสำเร็จกระทั่งทุกวันนี้ ขอแสดงความยินดีด้วยความ
จริงใจค่ะ

สัมภาษณ์ คุณพิสิทธิ์ สมจิตรอารีและภรรยา ญาติ
เป็นญาติกัน และเป็นเพื่อนกันมากกว่า ๕๐ปี คุณปราณีนั้นเป็นคนดีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่คนรอบข้างใจบุญ
และยังขยันหมั่นเพียร อดทน ทำงานสร้างฐานะทางครอบครัว จากไม่มีอะไร จนธุรกิจประสบ
ความสำเร็จถึงปัจจุบันและยังได้ช่วยเหลืองานสังคมด้านต่างๆ เช่นเหล่ากาชาดจังหวัด บ้านพัก
คนชรา ฯลฯ คุณปราณีเป็นคุณแม่และภรรยาที่ดีครับ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นายสันติ โรจนสินวิไล^{๒๓} บุตรคนที่ ๑ อายุ ๔๗ ปีเกิดวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ.
๒๕๐๘ จบการศึกษา ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จบการศึกษา ปริญญาโท สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการสถานที่ทำงาน
บริษัทสระบุรีทวีกิจปลาฯ จำกัด ที่อยู่เลขที่ ๕๗/๕ ถนนสุขุมวิท ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง
จังหวัดสระบุรี

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.ลูกมีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของคุณปราณี โรจนสินวิไล

^{๒๓}สัมภาษณ์” นายสันติ โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

บทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของแม่ผม ผมเห็นว่าท่านได้ทำบทบาทความเป็นมารดาได้อย่างสมบูรณ์แบบ แม่ท่านจะมีบุตรถึง ๕ คนอย่างต่อเนื่องก็ตาม ท่านจะเลี้ยง ดูแล สั่งสอนอบรม บ่มนิสัยให้บุตรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้บุตรทุกคนได้เป็นคนดี

๒.มีความรู้สึกสมหวังหรือผิดหวังในมารดาตรงไหน

ผมรู้สึกสมหวังที่ได้เกิดมาเป็นลูกของแม่ผม เพราะผมคิดว่าแม่ผมเป็นแม่ที่ดีที่สุดคนหนึ่งเท่าที่ลูกคนหนึ่งจะมีได้ในโลกนี้ และหวังว่าหากมีบุญอาจจะได้เกิดเป็นลูกของแม่คนนี้อีกชาติหน้า เพื่อได้ทดแทนบุญคุณของแม่ที่มีอาจทดแทนได้หมดในชาตินี้

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

ผมมีความประทับใจในตัวมารดา ที่มารดาของผมหมายถึงแม่ของผม ที่ยื่นธ.จุดนี้มาได้ อย่างมั่นคงตลอดระยะเวลา ๕๐ปี แม่ได้ยื่นเลี้ยงช้างพ่อตั้งแต่วันแรกจนถึงวันนี้ แม่เป็นคู่ชีวิตที่ดีของพ่อ เป็นผู้ร่วมงานที่ช่วยพ่อทำงาน เป็นลูกกตัญญูของอาภิง อาม่าและเป็นแม่ที่ดีของลูกๆ เป็นแม่ย่า แม่ยายที่ดีของลูกเขย ลูกสะใภ้ เป็นย่า เป็นยายที่ดีของหลานๆ แม่ทำทุกบทบาทของแม่อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นจุดที่ผมประทับใจในตัวแม่ของผม

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นางสาวเพียรใจ โรจนสินวิไล ^{๒๔} บุตรคนที่๒ อายุ ๔๕ ปี เกิดวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ จบการศึกษา ปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบการศึกษา ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง กรรมการบริหาร สถานที่ทำงาน ห้างทวิกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์ ที่อยู่เลขที่ ๒๗๔ หมู่ ๘ ถนน บุรีรัมย์- นางรอง ตำบล อีสาน อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.ลูกมีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของ คุณปรางค์ โรจนสินวิไล

บทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ของคุณแม่ปรางค์ โรจนสินวิไล สำหรับลูก ท่านเป็นแม่ที่สมบูรณ์แบบที่สุดของลูก เป็นต้นแบบที่ดีเยี่ยม และท่านยังช่วยพุ่มพักเลี้ยงดู อบรมให้ลูก ๆ ทุกคน

^{๒๔} สัมภาษณ์” นางสาวเพียรใจ โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

เติบโตขึ้นมาในเส้นทางที่ดั่งาม ท่านจะสอนพวกเราด้านการทำตัว ท่านเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ใช่วิธีบังคับให้ลูกต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่จะให้เหตุผลจะชี้ชวนให้ลูก ๆ ทำด้วยความอยากทำ ท่านจะดูแลเอาใจใส่ลูก ๆ ทุกคนอย่างดี ไม่ว่าจะอาหารการกิน การเรียน จะหาครูดีให้ลูก ให้กำลังใจลูก ๆ เพื่อลูก ทำได้ดี และไม่เคยค่าให้ลูกท้อแท้ เมื่อลูกทำผิดพลาด แต่จะสอนและประคับประครองให้ลูก ๆ ขึ้นมายืนหยัดสู้ กับอุปสรรค และก้าวต่อไปอย่างมั่นใจ

๒.มีความรู้สึกสมหวังหรือผิดหวังในมารดาตรงไหน

ลูกรู้สึกว่าการได้เกิดเป็นลูกคุณแม่ปราณี เป็นบุญอย่างยิ่ง และเป็นความสมหวังในชีวิตของลูก เพราะคุณแม่สนับสนุน และให้กำลังใจ ทุกอย่างกับลูก โดยเฉพาะ การเปิดโอกาสให้ลูกได้ไปสร้างความดี สร้างบุญบารมี อย่างเต็มที่ ควบคู่ไปกับการทำธุรกิจของครอบครัว ท่านมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงให้ลูกได้ไปช่วยในทุก ๆ กิจกรรม สร้างคนให้เป็นคนดี เพื่อช่วยกันฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ให้กับมาเจริญรุ่งเรืองเหมือนในครั้งพุทธกาล

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

ลูกประทับใจความรักความปรารถนาดี ของแม่ที่มีต่อลูกในทุกอย่าง ครั้งหนึ่ง เมื่อครั้งลูกยังเล็ก ๆ ตัวของลูกแพ้ง่าย เป็นตุ่ม เป็นหนอง ขึ้นที่แขนขาเต็มไปหมด ลูกก็จำไม่ได้ว่าเจ็บไหม ทุกข์หรือไม่ แต่จำได้ว่าคุณแม่เป็นทุกข์ใจ เพราะเป็นห่วงลูก อุ้มลูกไปที่สถานีรถไฟ เพื่อจะไปหาหมอที่ดีที่สุด ที่จะรักษาลูกให้หาย แม้จะยังไม่รู้ว่าที่ไหน

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นางสาวศิรินันท์ โรจนสินวิไล^{๒๕} บุตรคนที่๑ อายุ ๔๓ ปี เกิดวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ จบการศึกษาปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบการศึกษาปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง กรรมการบริหาร, ผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อ สถานที่ทำงาน ห้างทวีกิจ ซุปเปอร์เซ็นเตอร์ ที่อยู่เลขที่ ๒๗๔ หมู่ ๘ ถนน บุรีรัมย์- นางรอง ตำบล อีสาน อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.ลูกมีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของคุณปราณี โรจนสินวิไล

คุณแม่ปราณี ทำหน้าที่แม่ที่ดีได้อย่างสมบูรณ์แบบทั้งบทบาทและหน้าที่ที่มีความรัก ความห่วงใย ความปรารถนาดีต่อลูกๆทุกคนอย่างจริงใจ เลี้ยงลูกตั้งแต่เล็กจนโตมีความรักให้กับลูก ห่วงใยลูก แม้กระทั่งลูกโตแล้วก็ยังห่วงใยเหมือนเดิมไม่มีเปลี่ยน

๒.มีความรู้สึกสมหวังหรือผิดหวังในมารดาตรงไหน

มีความรู้สึกสมหวัง ดีใจ ภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณแม่ปราณีอย่างมาก

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

มีความประทับใจคุณแม่ปราณีตั้งแต่ลูกยังเล็กๆจำได้ทุกเหตุการณ์ที่คุณแม่รักลูก เวลาลูกไม่สบาย คุณแม่จะคอยเช็ดตัวดูแลหาข้าวหาน้ำ พาไปหาหมอพาเข้าโรงพยาบาลตอนลูกเป็นไข้เลือดออก มีคุณแม่คนเดียวที่คอยเป็นห่วง ถ้าไม่มีคุณแม่ลูกคงไม่มีชีวิตรอดมาจนถึงทุกวันนี้ และมีอีกเหตุการณ์ที่ประทับใจ คุณแม่ไม่เคยลืม เป็นตอนที่ลูกยังเล็กไม่รู้เรื่องยังขาดความรับผิดชอบ ช่วงนั้นเป็นช่วงปิดเทอมซึ่งทางโรงเรียนให้การบ้านมามาก ลูกก็ลืมทำงานเหลืออีกวันเดียวจะเปิดเทอมคุณแม่มาช่วยลูกทำการบ้านจนเสร็จ ทำทั้งวันทั้งคืนจนทำให้ลูกรู้สึกสำนึกในพระคุณของคุณแม่มาก และหลังจากนั้นลูกไม่เคยลืมทำการบ้านอีกเลย..

^{๒๕}สัมภาษณ์" นางสาวศิรินันท์ โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นางสาวครุณี โรจนสินวิไล^{๓๐} บุตรคนที่๔ อายุ ๔๑ ปี เกิดวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ จบการศึกษาปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบการศึกษาปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว (ห้างสรรพสินค้า) ตำแหน่ง กรรมการบริหาร ฝ่ายพัฒนาธุรกิจ ,ฝ่ายการตลาด,ฝ่ายขายและพื้นที่เช่า สถานที่ทำงาน บริษัท ทวีกิจซูปเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด ที่อยู่เลขที่ ๒๗๔ หมู่ ๘ ถนน บุรีรัมย์ – นางรอง ตำบล อีสาน อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.ลูกมีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของคุณปราณี โรจนสินวิไล

คุณแม่ได้ทำหน้าที่ของความเป็นมารดา ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในฐานะของคู่ชีวิตคุณพ่อ คุณแม่เป็นผู้หญิงที่มีความอดทนสูง ขยันทำงานช่วยคุณพ่อค้าขาย ตั้งแต่เริ่มต้นกิจการ จากที่ไม่มีอะไร ก็ช่วยกันเก็บหอมรวมริท ด้วยความประหยัดและอดออม จนกระทั่งธุรกิจเติบโตทุกวันนี้ ทั้งในฐานะของคุณแม่ของลูก 5 คน ท่านรักและห่วงใยลูก ๆ ทุกคน เลี้ยงลูกด้วยตัวเอง สมัยก่อนไม่มีพี่เลี้ยง ท่านต้องซักผ้าอ้อมเอง ดูแลลูกในยามเจ็บป่วย ท่านให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ของลูกทุกคนอย่างมาก ท่านคอยดูแลส่งเสริมสนับสนุนในทุกเรื่อง ที่เห็นว่า จะทำให้ลูกเจริญรุ่งเรือง ท่านจะทำอย่างเต็มที่

๒.มีความรู้สึกสมหวังหรือผิดหวังในมารดาตรงไหน

ลูกมีความรู้สึกสมหวัง และรู้สึกที่ตัวเองโชคดีมาก ที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณแม่ คุณแม่เป็นคุณแม่ที่ดีที่สุดในโลกของลูก ตั้งแต่ลูกจำความได้ ลูกไม่เคยถูกคุณแม่ดุว่ากล่าวใด ๆ คุณแม่จะคอยให้กำลังใจ ให้ความรักความห่วงใย มีแต่คำพูดดี ๆ ให้กับลูกเสมอมา

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

ลูกรู้สึกประทับใจในคุณแม่ ประทับใจในความรักความห่วงใยที่คุณแม่มีให้ลูก เวลาที่ลูกเจออุปสรรคปัญหาในชีวิต คุณแม่พร้อมจะช่วยทำทุกอย่างให้ลูก ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคไปให้ได้ คุณแม่จะยื่นเคียงข้างคอยเป็นกำลังใจห่วงใยลูก ที่คุณแม่ให้ความรักให้ทุกสิ่งกับลูกเสมอมา สิ่งที่คุณแม่คิดว่า จะ

^{๓๐}สัมภาษณ์” นางสาวครุณี โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

ทำให้ลูกดีขึ้นได้ ผ่านปัญหาไปได้ คุณแม่คุณแม่จะทำทันที ลูกประทับใจคุณแม่มาก อยากบอกความแม่ว่า
ลูกคารุณี โรจนสินวิไลรักคุณแม่มาก

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

นายไมตรี โรจนสินวิไล บุตรคนที่ ๕ อายุ ๔๐ ปีเกิดวันที่ ๑๘ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จบการศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ศูนย์สี่กั๊ก อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง กรรมการบริหาร สถานที่ทำงาน บริษัท ทวิกิจซูปเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด ที่อยู่เลขที่ ๒๗๔ ม.๘ ถ.บุรีรัมย์ – นางรอง ต.อิสาณ อ.เมือง จ.บุรีรัมย์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑.มีความคิดเห็นอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ความเป็นมารดาของคุณปารุณี โรจนสินวิไล

คุณแม่เป็น คนที่ขยัน อดทน ตั้งแต่ผมยังเด็ก เห็นภาพท่านช่วยงานคุณพ่อ ขายของ และยังต้องแบ่งเวลามาดูแลลูกๆ อีก5คน ท่านช่วยเหลือคุณพ่อในการสร้างฐานะและกิจการของครอบครัว ให้เติบโต มั่นคงมาอย่างต่อเนื่องโดยท่านแทบไม่ได้มีเวลาที่จะมาทำงานด้านสังคม และการกุศล และในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมานี้ เมื่อลูกๆ ได้กลับมาช่วยกิจการทางบ้าน ก็ทำให้ท่านพอที่จะจัดเวลาส่วนหนึ่งอุทิศให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและพระพุทธศาสนา ซึ่งผมรู้สึกยินดีที่ท่าน ได้มีกลุ่มเพื่อนที่มีจิตสาธารณะ ได้ไปช่วยเหลืองานสังคม สาธารณะกุศล และงานบุญในพระพุทธศาสนา อย่างมีความสุขและท่านยังได้เป็นกัลยาณมิตรช่วยชักชวนคุณพ่อให้เลิกขายเหล้าเบียร์ บุหรี่ เพราะเห็นภัยใน

๒.มีความรู้สึกสมหวังหรือผิดหวังในมารดาตรงไหน

มีความรู้สึกภูมิใจมากที่ได้เกิดมาเป็นลูกของท่าน เพราะคุณแม่ นอกเหนือท่านที่เป็นต้นแบบของกายนุชย์ ท่านยังเป็น กัลยาณมิตรของลูกๆ ที่คอยแนะนำสั่งสอน ให้ลูกๆ เดินในเส้นทางที่ถูกต้องและตั้งตนให้อยู่ในความไม่ประมาท และประทับใจที่ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกๆ เช่น การสวดมนต์ ทำวัตรเช้า เย็น เป็นประจำทุกวัน เพราะเห็นโทษภัยในปัจจุบัน จากสถิติการ

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายไมตรี โรจนสินวิไล, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

เกิดอุบัติเหตุ และคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการดื่มเหล้า เบียร์ สิ่งเสพติด ทางคุณแม่
จึงได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรช่วยชักชวน

๓.มีความประทับใจในมารดาตรงไหน

ประทับใจที่คุณแม่ที่ทำให้คุณพ่อเลิกขายเหล้า เบียร์ บุหรี่ที่วางจำหน่ายในห้างทวีกิจซูเปอร์เซ็น
เตอร์ โดยมีสโลแกนว่า “ทวีกิจไม่ขาย เหล้า เบียร์ บุหรี่ เพราะเราห่วงใยคุณและทุกคนในครอบครัว”

สรุปการวิจัยได้เห็นคุณสมบัติของนางปราณี โรจนสินวิไล ใช้ชีวิตพอเพียงอย่างมี
ความสุขไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทุก ชนิดรักษาศีล ๕ เป็นปกติ มีความซื่อสัตย์ ประรณาคดีและจริงใจ
กับทุกคนซึ่งท่านได้นำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินธุรกิจในเครือ “ทวีกิจกรุ๊ป” โดยเมื่อปี พ.ศ.
๒๕๔๖ เมื่อท่านได้รู้ถึงโทษภัยของเหล้า เบียร์ บุหรี่ ก็ได้ชักชวนให้พนักงาน ละ เลิก อีกทั้งยัง
ประกาศ ไม่ขายเหล้า เบียร์ บุหรี่ ในทวีกิจทุกสาขา ด้วยสโลแกน “ทวีกิจ ไม่ขาย เหล้า เบียร์ บุหรี่
เพราะเราห่วงใยคุณและทุกคนในครอบครัว” พร้อมทั้งจัดงานเทเหล้าเผาบุหรี่เพื่อณรงค์ให้
ประชาชนได้เห็นถึงโทษภัยและลด ละ เลิกตามไปด้วย ท่านได้ ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า
“ขอขายเหล้าเบียร์ที่ทางห้างขายได้เดือนละหลายแสนบาท แต่เรายินดีที่จะเลิกขาย เพราะถ้าลูกค้า
ของเราซื้อไปดื่มแล้วประสบอุบัติเหตุ เราก็รู้สึกไม่ดี” ซึ่งทำให้เห็นถึงการเสียสละรายได้เพราะจิต
เมตตา และเป็นการประกอบสัมมาอาชีพะตามหลักในพระพุทธศาสนา คุณแม่ปราณี นอกจากตัว
ท่านเองจะมีศีล มีธรรม แล้วยังสนับสนุนให้ลูกหลาน และบริวารได้มีโอกาสได้ศึกษาธรรมะ โดย
จัดให้มีโครงการปฏิบัติธรรม และเป็นเจ้าภาพส่งพนักงานชายเข้าโครงการอุปสมบทหมู่ ๑๐๐,๐๐๐
รูป ทุกหมู่บ้านทั่วไทยในทุกรุ่น เพื่อลูกหลานและบริวารได้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่ดีงามของชาว
พุทธ และเมื่อจบโครงการแล้ว จะได้ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตให้รุ่งเรืองต่อไป

๔.๔ ตัวอย่างบุคคลผู้เป็นบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบัน

ได้ยกตัวอย่างบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นพ่อดีเด่น
แห่งชาติ จังหวัดบุรีรัมย์^{๓๒} ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ จำนวน ๒ คน ได้แก่ ๑) นายแพทย์สมควร จำ
พืง และ ๒) นายมะลิ มากมูล

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

๔.๔.๑ นายแพทย์สมควร จำพืง^{๓๓} ว่าที่ร้อยโท นายแพทย์สมควร จำพืง เกิดวันที่ ๓๐
เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ อายุ ๘๐ ปี โรคประจำตัว ต้อหินชนิดมุมเปิด (Open Angle
Glaucoma) การศึกษา แพทย์ศาสตรบัณฑิต, สาธารณสุขศาสตร์ – มหาวิทยาลัย, DTM&H (Calcutta
University) อาชีพ ข้าราชการบำนาญ ตำแหน่ง อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข
ภูมิภาคอยู่บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ – ตระก/ชอย - ถนน ภักดีบริรักษ์ ตำบล นางรอง อำเภอนางรอง
จังหวัด บุรีรัมย์

๒) กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม

งานด้านสาธารณสุขประโยชน์

- บริจาคบำรุงวัดกลางนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อ
วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕

- บริจาคเงินสมทบเพื่อสร้างกุฏิสำนักงานเจ้าคณะอำเภอนางรอง จำนวน ๑๓,๒๒๑ บาท
เมื่อ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

- บริจาคเงินสร้างศาสนสถานศาลาที่พักญาติธรรม วัดขุนก้อง อำเภอนางรอง จำนวน
๑๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔

๖.๒ บริจาคทรัพย์ในการสร้างและบำรุงโรงพยาบาล

- ร่วมสร้างตึกสงฆ์อาพาธ โรงพยาบาลนางรอง อำเภอนางรอง จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๒

- บริจาคเงิน สมทบกองทุนสงเคราะห์สงฆ์อาพาธและพัฒนา โรงพยาบาลนางรอง อำเภอ
นางรอง จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕

- สนับสนุนกิจกรรมโรงพยาบาลบุรีรัมย์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๒

^{๓๒} คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นพ่อดีเด่นแห่งชาติ” จังหวัดบุรีรัมย์, ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕.

^{๓๓} สัมภาษณ์” นายแพทย์สมควร จำพืง, วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

- บริจาคเงินแก่โรงพยาบาลหนองหงส์ อำเภอหนองหงส์ จำนวน ๕,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔

- บริจาคเงินแก่โรงพยาบาลกระดัง อำเภอกระดัง จำนวน ๕,๐๐๐ บาท เมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

๖.๓ บริจาคเงินบำรุงกิ่งกาชาดอำเภอนางรอง จำนวน ๒๔,๐๐๐ บาท

๖.๔ บริจาคเงินเพื่อบำรุงการศึกษา

๑. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนนางรอง อำเภอนางรอง

- จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕
- จำนวน ๒,๕๐๐ บาท เมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓
- จำนวน ๒,๕๐๐ บาท เมื่อ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๒

๒. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนอนุบาลนางรอง อำเภอนางรอง

- จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕
- จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท เพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓
- บริจาคสร้างรั้วโรงเรียน จำนวน ๒,๕๐๐ บาท
- จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๒
- จำนวน ๕,๒๐๐ บาท เมื่อ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๐

๓. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง

- จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕
- จำนวน ๑,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๔
- จำนวน ๕๐๐ บาท เมื่อ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๕
- จำนวน ๒,๐๐๐ บาท เมื่อ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๓

๔. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕

๕. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนยุทธการราษฎรวิทยาการ อำเภอนางรอง จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

๖. บริจาคเงินเพื่อเป็นกองทุนการศึกษา โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นางรอง อำเภอนางรอง

- จำนวน ๕,๐๐๐ บาท เมื่อ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑
- จำนวน ๕๐๐ บาท เมื่อ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

- จำนวน ๕๐๐ บาท เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒

๗. บริจาคเงินเพื่อสมทบกองทุนผ้าป่าเพื่อการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองบอน จำนวน ๑,๐๐๐ บาท เมื่อ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๕

๘. บริจาคเครื่องซักผ้า เครื่องเล่น VDO และโทรทัศน์สี เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน วิทยาลัยการอาชีพนางรอง เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๖.๕ บริจาคเงินเพื่อบำรุงสมาคม ชมรมและอื่นๆ

๑. บริจาคเงินในงานฉาปนกิจศพ ให้แก่สมาคมส่งเสริมศาลเจ้าพ่อหลักเมืองนางรอง จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕

๒. บริจาคเงินร่วมสมทบทุนสร้างอาคารอเนกประสงค์ศาลเจ้าพ่อสระเจ้าม้า จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท เมื่อ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๓. บริจาคเงินชมรมแอโรบิคดานชนางรอง เพื่อสมทบทุนในการประกอบกิจกรรมสาธารณะ จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท

๔. บริจาคเงินศาลจังหวัดนางรอง เพื่อสมทบสร้างศาลยุติธรรมนางรอง(ศาลที่פקผู้โดยสาร) จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

๕. บริจาคเงินชุมชนป่าตอเส็ง อำเภอนางรอง เพื่อสมทบทุนในการประกอบกิจกรรมสาธารณะ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

๖. บริจาคเงินสโมสรไลออนส์นางรอง อำเภอนางรอง เพื่อสมทบทุนในการประกอบกิจกรรมสาธารณะ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

๗. ร่วมทอดผ้าป่าสามัคคี ชมรมกำนันใหญ่บ้าน อำเภอนางรอง จำนวน ๒,๐๐๐ บาท

๘. บริจาคเงินสมาคมพุทธธรรมสงเคราะห์นางรอง อำเภอนางรอง จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท

๓) ตำแหน่งและรางวัลที่เคยได้รับ

๑. ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ประนีประนอม สำนักงานศาลยุติธรรม
๒. ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ประนีประนอม ศาลอุทธรณ์ ภาค ๓
๓. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาคำร้องขอรับความช่วยเหลือเบื้องต้นของผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์
๔. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังฆกฤษฎ์อนุสรณ์) อำเภอนางรอง

๕. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนางรอง
พิทยาคม อำเภอนางรอง

๖. ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนเพื่อการศึกษาโรงเรียน
นางรอง

๖. การบริจาคเพื่อการพัฒนาการศึกษาและสาธารณประโยชน์

๖.๑ บริจาคทรัพย์ในการบำรุงวัดและกิจการทางศาสนา

- บริจาคบำรุงวัดกลางนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อ
วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕

๑. ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ประนีประนอม สำนักงานศาลยุติธรรม

๒. ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ประนีประนอม ศาลอุทธรณ์ ภาค ๓

๓. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาคำร้องขอรับความช่วยเหลือเบื้องต้น
ของผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์

๔. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลนางรอง
(สังกัดกฤษฎีกา) อำเภอนางรอง

๕. ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนางรองพิทยาคม
อำเภอนางรอง

๖. ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนเพื่อการศึกษาโรงเรียนนางรอง
การรับราชการ

พ.ศ. ๒๕๐๑ - โรงพยาบาลเฉพาะโรคหัวใจ สุมทรสงคราม

- รับราชการทหาร

- นายแพทย์หัวหน้าหน่วยพระราชทานรักษาประชาชนเคลื่อนที่

(จังหวัดเพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์)

พ.ศ. ๒๕๐๔ - นายแพทย์หัวหน้าสถานีอนามัยชั้น ๑ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๐๓ - ผู้ประสานงานที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลก (Liaison officer to
WHO Advisor) ทำ Pilot Project of Strengthening of Rural Health Services จ.พิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๐๘ - นายแพทย์หัวหน้าสถานีอนามัยชั้นหนึ่ง อำเภอกะสัง จังหวัด
บุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๐๙ - นายแพทย์หัวหน้าสถานีอนามัยชั้นหนึ่ง อำเภอนางรอง จังหวัด
บุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๑๘ - ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิชาการและบริการสาธารณสุข
จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๒๓ - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. ๒๕๒๕ - ผู้ตรวจการสาธารณสุข เขต ๓ , เขต ๔

พ.ศ. ๒๕๓๐ - ผู้อำนวยการกองสุศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๕๓๒ - นายแพทย์ใหญ่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๕๓๓ - รองอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๕๓๕ - ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข

เกษียณอายุราชการ

พ.ศ. ๒๕๓๕ - กระทรวงสาธารณสุข เป็นที่ปรึกษาด้านสุศึกษา อีก ๒ ปี

พ.ศ. ๒๕๓๗ - UNICEF (BAO) จ้างเป็น Project Consultant (Nutrition) อีก ๒

ปีเศษ

๔) คุณธรรมที่ควรยกย่อง

พ่อ แม่ ควรเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกๆ ทั้งการดำเนินชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น และการสร้างฐานะให้มั่นคง โดยการประกอบอาชีพที่สุจริตด้วยความขยันขันแข็ง อดทน มัธยัสถ์ และรับผิดชอบ มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสถานะของตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่าที่จะทำได้ เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นผู้มั่นคงต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักษาสุขภาพ พัฒนาตนเองให้ทันเหตุการณ์และความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ นำหลักธรรมะมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น สังกัหวัด ๔ คิหิสุข ๔ ฯลฯ

หัวข้อสัมภาษณ์

๑. มีความคิดเห็นอย่างไรกับการเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองในสังคมปัจจุบันอย่างไร

จะต้องมีความพร้อม ในหลายๆด้าน รวมถึงความเต็มใจที่จะมีลูก และไม่มี ความลำเอียงในเรื่องเพศ – หญิงก็ได้ ชายก็ดี เมื่อมีการต้องตั้งครรรค์ ต้องมั่นใจว่า ลูกในท้องสมบูรณ์ แข็งแรง ต้องมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พอเพียงที่จะเอาใจใส่ ใ้เวลาในการเลี้ยงดูลูก ด้วยตนเอง ใ้การศึกษาที่เหมาะสม และสูงสุดตามศักยภาพของลูก พร้อมในการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใ้ลูกๆเห็น เช่นการเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี การประกอบอาชีพ สุจริต ด้วยความขยันขันแข็ง พัฒนาตัวเองใ้ก้าวหน้า มั่นคงในธรรมะ รักษาดี เคารพกฎหมาย รวมถึงราชวงศ์ และบุญคุณแผ่นดิน ใ้เลือกคู่ครองตามความสมัครใจ และชี้แนะใ้เลือกคนดี ใ้ฮื่อสละในการครองเรือน เป็นเพียงพี่เลี้ยงหรือผู้

ประทับประครองหรือเฝ้าสังเกต หากมีความผิดปกติไปจากทำนองครองธรรมให้การสนับสนุนในเรื่องที่จำเป็น หรือเมื่อลูกร้องขอ ไม่เรียกการตอบแทนจากลูกๆ หรือกระทำให้ลูกและครอบครัวของลูก ต้องรำคาญใจ ต้องพยายามดูแลสุขภาพของตัวเองไม่ให้เป็นการระลึกลูกๆ มากนัก ไม่ลำเอียงในเรื่องความรัก และทรัพย์สินอันเป็นกองมรดกต่อไป

๒. ความสมหวังหรือผิดหวังในบุตรธิดาตรงไหน

สมหวังที่บุตรธิดาเป็นคนดี มีการศึกษา ระดับปริญญาโท ปริญญาตรี มีอาชีพมั่นคง มีคู่ครองที่ดี มีฐานะพอสมตัวไม่เดือดร้อน ไม่มีอบายมุข และมีหลานที่สุขภาพดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด-เรียนมีความรู้เรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี มีวุฒิภาวะสมวัย บุตร-ธิดาขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ รับผิดชอบสูงมีความก้าวหน้า บุตร-ธิดา สร้างรากฐานตนเองได้ไม่รบกวนพ่อแม่ ทุกคน พ่อแม่ไม่ผิดหวังในบุตร-ธิดา เพราะช่วยตัวเองได้ทุกคน

๓. มีความประทับใจในบุตรตรงไหน

ทุกคนเป็นคนดี ทุ่มเทการทำงาน เลี้ยงลูกด้วยความรัก เอาใจใส่ และเลี้ยงลูกเป็น บุตร-ธิดา แสดงความรัก ความห่วงใย ต่อพ่อแม่ อย่างสม่ำเสมอ บุตรทุกคนไม่แสดงว่า อยากได้ทรัพย์สิน-สมบัติของพ่อแม่

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

นางดาวรุ่ง จำเพ็ง^{๓๔} ผู้เป็นภรรยา อายุ ๗๕ ปี อาชีพ แม่บ้าน ตำแหน่ง อดีตพยาบาลอนามัยโท

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อดังนี้

๑. มีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นสามี นายแพทย์สมควร จำเพ็ง

ดูแลครอบครัวไม่บกพร่องในหน้าที่ของสามีและผู้นำครอบครัว ปฏิบัติตัวตามหลักปฏิบัติทุกประการ พึงพอใจในเรื่องไม่มีอบายมุข มีความรัก ห่วงใย และเอาใจใส่ในครอบครัว เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกๆ หลานๆ

^{๓๔} สัมภาษณ์" นางดาวรุ่ง จำเพ็ง, วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

๒.มีความเหมาะสมกับความเป็นบิดา ต้นแบบในสังคมหรือไม่

พึงพอใจนายแพทย์สมควร จำเริญ มีความเหมาะสมกับความเป็นบิดา ต้นแบบเป็น

นายแพทย์สมควร ได้ปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างเช่น มั่นคงในศีล๕ เป็นแบบอย่างในการดำรงตน การประกอบอาชีพและการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะการศึกษา และการศาสนา

๑. มีความประทับใจอะไรเป็นอย่างยิ่งต่อ นายแพทย์สมควร จำเริญ

เป็นคนดีในความต้องการของภรรยา เป็นคนโอบอ้อมอารีมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ เป็นคนรักและห่วงใยครอบครัว เป็นคนปลอดภัย สุขุม เป็นคนรักสุขภาพ รักษาความสะอาด และรักความก้าวหน้า

๔. ตามญาติข้างบ้านมีความรู้สึกความพอใจหรือภูมิใจกับครอบครัวนายแพทย์สมควร จำเริญ

เป็นครอบครัวที่มีความสุข ทั้งนพ.สมควรและภรรยา เป็นที่ขอบพอ รักใคร่ นับถือ และยกย่องของทุกคน เป็นครอบครัวตัวอย่างแก่คนทั่วไปในทุกด้าน

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

นางอัญเชิญ ดันติสังวรารุณ^{๓๕} บุตรหญิงคนที่ ๑ อายุ ๔๘ ปี การศึกษา เกษตรศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล อาชีพ พนักงานองค์การเกษตรกรรม ระดับ/ตำแหน่ง เกษตรกร ๘ ฝ่าย ประกันคุณภาพ สถานที่ทำงาน องค์การเกษตรกรรม กระทรวงสาธารณสุข

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดา นายแพทย์สมควร จำเริญ

รักลูกทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ดูแลให้มีสุขภาพดี สนับสนุนเรื่องการศึกษาอย่างเต็มที่ ให้เลือกอาชีพเอง และให้การสนับสนุน ให้เลือกคู่ครองเอง ไม่วุ่นวายในครอบครัวและให้ความช่วยเหลือเมื่อยามต้องการ ให้ความห่วงใยในครอบครัวของลูกๆ เสมอ

^{๓๕} สัมภาษณ์" นางอัญเชิญ ดันติสังวรารุณ,วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

สมหวังในบิดาเป็นอย่างยิ่ง พ่อทำงานเก่งมีคนยอมรับ ชอบปรับปรุงตัวเองในเรื่องวิชาการ ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ทั้งยังมีความสามารถทำงานให้สังคมได้จนถึงทุกวันนี้ ไม่เคยผิดหวังในตัวของคุณพ่อเลย แม้กระทั่งสามีของดิฉันเองยังเคยพูดว่า เธอจะหาพ่อและแม่ที่ดีอย่างนี้ได้จากที่ไหนอีก

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

ประทับใจที่พ่อเป็นคนคล่องแคล่ว แจ่มใส รักลูก รักครอบครัว และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

นายชิตชัย จำเริญ^{๓๖} บุตรชายคนที่ ๒ อายุ ๔๖ ปี การศึกษา รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม อาชีพ รับจ้าง ระดับ/ตำแหน่ง General Manager and Director of Trade Logistics and Logistics สถานที่ทำงาน บริษัท Yamato Unyu (ประเทศไทย)

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดา นายแพทย์สมควร จำเริญ

พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกๆ สนับสนุนในเรื่องของการศึกษา การประกอบอาชีพ และการมีคู่ครอง พ่อจะคอยสอนและให้ข้อคิดเมื่อลูกเริ่มจะสับสน และให้กำลังใจลูกเสมอ พ่อไม่เคยทำตัวให้เป็นภาระแก่ลูกๆ และรักลูกๆเท่าเทียมกัน

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

เป็นตัวอย่างที่ดีงามของลูก ประสบความสำเร็จในชีวิตการงาน เป็นที่ยอมรับของคนที่ได้รู้จักพ่อและในสังคมที่พ่ออยู่ มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับวัย และไม่เคยมีความผิดหวังในตัวพ่อ

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายชิตชัย จำเริญ, วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

เข้าใจลูกๆ ได้ทุกเรื่อง เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับและยกย่อง ให้ความสำคัญกับลูกๆ เสมอ

It is great to be a part of our family.

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

นางพาพิศ วงสกุล^{๓๓} บุตรหญิงคนที่ ๓ อายุ ๔๔ ปี การศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA) South Illinois University ประเทศสหรัฐอเมริกา อาชีพ รับจ้าง ระดับ/ตำแหน่ง Asia Pacific Crude and Manufacturing Accounting Manager, Controller Department สถานที่ทำงาน บริษัท ExxonMobil Limited อาคารมาลีนนท์ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดาของนายแพทย์สมควร จำเริญ

พ่อเป็นพ่ออย่างแท้จริง รักลูกและครอบครัว พ่อไม่ลำเอียง รักลูกเท่ากัน สนับสนุน การศึกษาอย่างเต็มที่ พ่อให้อิสระในการประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครอง ไม่วุ่นวายชีวิตครอบครัว

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

พ่อรักครอบครัว รักลูก รักหลานมาก พ่อเป็นคนดี มีธรรมะ มีความสามารถประกอบอาชีพ ได้เจริญก้าวหน้า สร้างฐานะจนมั่นคง พ่อเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง มีความรู้เป็นที่ยอมรับพยายาม พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ และ ไม่เคยรู้สึกผิดหวังในบิดา

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

พ่อและแม่เป็น“ความมหัศจรรย์”ที่สร้างตัวเองจากไม่มีอะไรเลยจนประสบความสำเร็จ จนถึงทุกวันนี้

^{๓๓} สัมภาษณ์” นางพาพิศ วงสกุล, วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

The persons (Dad and Mom) that I'm proud of the most in my life! They all started from almost nothing and now being success in living and giving. Mother's day already passed and Father's day not coming yet. But I guess we can express our love on any day. From my heart

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

นายมะลิ มากมูล^{๓๔} เป็นพ่อดีเด่นแห่งชาติ เกิดวันที่ ๑๓ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๕ อายุ ๗๖ ปีจบการศึกษาปริญญาตรี วิชาทางการศึกษาศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๐ จากวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ (ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ การศึกษาปริญญาตรี ประวัติการทำงาน

ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ที่โรงเรียนบ้านสระบัว ตำบลแคนคง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และทำการสอนอยู่ที่โรงเรียนแห่งนี้ ก่อนเกษียณตำแหน่งสุดท้าย เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระบัว ไม่เคยย้ายไปทำการสอนที่โรงเรียนจนกระทั่งเกษียณ ในขณะที่เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสระบัว ได้อบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความรัก ความเมตตากรุณา และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ต่อเพื่อนร่วมงานต่อผู้บังคับบัญชา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา อบายมุขทุกประเภทไม่เคยแตะต้องและเกษียณอายุราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ประวัติผลงาน

๑. เป็นพ่อตัวอย่างจังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี ๒๕๕๐
๒. ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอกันตัง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จนถึงปัจจุบัน
๓. เป็นผู้ประสานพลังแผ่นดินในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
๔. เป็นหัวหน้ากลุ่มน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ตำบลสระบัว
๕. เป็นผู้ประสาน ผู้ใกล้ชิด กรณีพิพาทตำบลสระบัว
๖. เป็นเครือข่ายวัฒนธรรมสิทธิและเสรีภาพจังหวัดบุรีรัมย์
๗. เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนแคนคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๔
๘. เป็นวิทยากรอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
๙. เป็นแบบอย่างที่ดีในการอบรมสั่งสอนบุตรทุกคนได้เข้ารับราชการ ทั้ง ๓ คน

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายมะลิ มากมูล, “เป็นพ่อดีเด่นแห่งชาติ” วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖.

บุตรคนที่ ๑. นางกิตติมา โพธิ์ราม

อาชีพรับราชการครู วิทยะฐานะชำนาญการพิเศษ

บุตรคนที่ ๒. นางนันทนา ดาบพลอ่อน

อาชีพรับราชการพยาบาลวิชาชีพ ๗

บุตรคนที่ ๓ ร้อยตำรวจเอก ภาณุวัฒน์ มากมูล

อาชีพรับราชการตำรวจ

๑๐. เป็นแบบอย่างที่ดีในการเข้าวัดปฏิบัติธรรม โดยสมათานศีล อุโบสถเป็นประจำ

๑๑. ร่วมเป็นกรรมการการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟอำเภอแคนดง

๒) กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม

ผลของความดีที่ได้กระทำได้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม

๑. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย ชั้น ตริตาภรณ์

และเครื่องอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้น ตริตาภรณ์

๒. ได้รับยกย่องให้เป็นพ่อตัวอย่าง ของอำเภอแคนดง และจังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี ๒๕๕๐

๓. ชุมชนได้รับการปลูกฝังการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น มิให้สูญสิ้นไป

๔. ในขณะที่เป็นประธานกลุ่มบาตาดเพื่อการเกษตร ได้ส่งเสริม กระตุ้น ให้เกษตรกรมีความรัก

ในอาชีพ มีการพัฒนาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพให้มีความอยู่ดีกินดี โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ประสานพลังแผ่นดินคอยสอดส่องดูแล ป้องกันภัยและต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

๖. ชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด มีผู้ประสานงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ทุกส่วนและทุกหน่วยงาน มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

๗. เป็นผู้ประสานในด้านการจัดการศึกษา ระหว่าง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน

๘. เป็นที่ปรึกษา เป็นที่รักเคารพ ของบุคคลในชุมชน

๙. นักเรียน เยาวชน เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีของสังคม

๑๐. ทำให้ลูกหลานได้เห็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวอีสาน และ ร่วมอนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่นบุญบั้งไฟประจำปี ของอำเภอแคนดง

๓) ตำแหน่งและรางวัลที่เคยได้รับ

นาย มะลิ มากมูล มีคุณสมบัติพร้อมสมควรเป็น “พ่อดีเด่นแห่งชาติ”

๔) คุณธรรมที่ควรยกย่อง

อุดมการณ์ / แนวคิดในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ชีวิตครอบครัวของมนุษย์เราประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ๆ ความสุขที่เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยคนในครอบครัวรักใคร่ป้องกันกันเริ่มแรกที่ลูกเกิดมาลืมตามองดูโลก พ่อแม่ก็เอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความอบอุ่น เฝ้าสังเกตดูอาการผิดปกติซึ่งอาจจะมีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนจนกระทั่งลูกๆ โตขึ้น ก็ต้องคอยให้การอบรมสั่งสอนกิริยามารยาท การปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น การทะเลาะวิวาท หรือการขึ้นเสียงโต้เถียงกันอย่างรุนแรงต้องพยายามไม่ให้เกิดขึ้นต่อหน้าลูก ความแตกแยกภายในครอบครัวเป็นสิ่งไม่ดี จะทำให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจลูกๆ การพูดจาไพเราะอ่อนหวาน การใช้วาจาที่สุภาพมีมนวลต่อกันเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูก ข้าพเจ้าจะใช้หลักธรรมทางศาสนามาเป็นแนวคิด เป็นแนวปฏิบัติ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเมตตากรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อกัน จะทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี

อุดมการณ์ในการเลี้ยงดูลูกจึงพอยกขึ้นมาเป็นหัวข้อได้ดังนี้

๑. สอนให้ลูกทุกคนรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ปู่ย่า ตายาย หรือญาติพี่น้องและผู้ที่มีอุปการคุณต่อตน

๒. ต้องเอาใจใส่ต่อการศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียรจนมีความรู้ความสามารถ จนกระทั่งใช้ความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้

๓. ต้องมีคุณธรรมมีศีลธรรมประจำใจ ยึดมั่นในหลักธรรมทางพุทธศาสนา

๔. ให้นั้นแนวปฏิบัติในคุณธรรมที่สำคัญ คือ พรหมวิหาร ๔ มี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อกันในสังคมและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันเพื่อนมนุษย์

๕. ต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถาบันหลักทั้ง ๓ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างเคร่งครัด รับใช้และพร้อมที่จะสละชีวิตเพื่อปกป้องคุ้มครอง ห่วงแทนไว้จนสุดชีวิต เพราะถือว่าสถาบันทั้ง ๓ เป็นสมบัติที่ทรงคุณค่าเหนือสิ่งอื่นใด

๖. ดำรงตนและเลี้ยงชีพ ตามแนวพระราชดำริแบบเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๗. เป็นแบบอย่างที่ดีสังคม ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี

๘. มีความอ่อนน้อม ถ่อมตนไม่กระด้าง เย่อหยิ่ง มีสัมมาคารวะ ต่อผู้มีวิญญูติ คุณวุฒิ ชาติวุฒิ สูงกว่าตน

หัวข้อสัมภาษณ์

๑.การเป็นพ่อแม่ในสังคมปัจจุบัน

จะต้องมีความพร้อม ความตั้งใจที่จะมีลูกไว้เพื่อเป็นพยานรักและผูกพันของครอบครัว เพราะชีวิตการมีครอบครัวจะต้องมีลูกจึงจะถือว่าเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ เมื่อมีการครองเรือนสิ่งทีตามมาก็คือฝ่ายหญิงต้องตั้งครรภ์เว้นแต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นหมัน แต่ในปัจจุบันด้านการแพทย์มีความทันสมัยสามารถตรวจได้ว่าเด็กในครรภ์สมบูรณ์เป็นหญิงหรือชาย ต้องมีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจ มีฐานะพอที่เอาใจใส่เลี้ยงดูบุตรธิดาด้วยตนเอง รวมทั้งให้การศึกษาเพราะในสมัยปัจจุบันไม่ได้เลี้ยงดูบุตรธิดาเพียงแค่ว่าให้การเจริญเติบโตเท่านั้น ต้องให้ทั้งความรู้ ในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกๆเห็นเช่นการวางตัวดีในฐานะหัวหน้าครอบครัว มีความผูกพันกับลูกๆทุกคนอย่างไม่ว่าเอียง มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ประกอบกับมีคุณธรรมประจำใจ มีเมตตา มุทิตา อุเบกขา ที่เรียกว่าพรหมวิหาร ๔ และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอน เช่นหลัก คิปปิปฏิบัติ เช่น ให้ลูกตั้งอยู่ในความดี ให้ประพฤติตัวดี ให้เล่าเรียนศิลปวิทยา หาสามีหรือภรรยาที่สมควร ให้มอบทรัพย์สมบัติในเวลาที่เหมาะสม หรือเหมาะสม การเลือกคู่ก็จะให้อิสระแก่ลูก จะไม่ใช่วิธีคลุมถุงชน ถือเอาคำพังเพยโบราณที่ว่า ปลูกเรือนตามใจผู้ อยู่ ผูกคู่ตามใจผู้นอน สุขภาพของตัวเองก็สำคัญต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ

ถ้าเกิดความผิดปกติ ก็ต้องให้แพทย์รักษา ยิ่งสูงอายุขึ้น โรคภัยไข้เจ็บก็มักจะรุมเร้า และจะไม่ให้เป็นภาระบุตรธิดามากนัก เรื่องการแบ่งทรัพย์สิน ให้ลูกๆ ต้องทำความเข้าใจกับลูก ทุกคน ซึ่ง พ่อแม่เองก็ไม่มีทรัพย์สินมากนัก การให้ลูกได้รับการศึกษาจนมีความรู้และได้รับราชการถือว่าเป็นสมบัติที่พ่อแม่มีส่วนมอบให้ จงปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดและดูแลกันระหว่างลูกๆใครสมบูรณ์ บกพร่อง ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒.ความสมหวังหรือผิดหวังในบุตรธิดาตรงไหน

สมหวังที่บุตรธิดาเป็นคนดี มีการศึกษา ระดับปริญญาโท ปริญญาตรี มีอาชีพมั่นคงได้ รับราชการครู พยาบาล และตำรวจ แม้จะไม่ตำแหน่งใหญ่โตหรือสูงส่งนัก ก็ถือว่าเป็นเกียรติเป็นศักดิ์ศรีซึ่งเขาเหล่านี้แม้จะอายุน้อยเขาคงมีความก้าวหน้าขึ้นไปอีก ในด้านพฤติกรรมของลูกแต่ละคน ก็มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในหลักธรรม ของศาสนา ทุกคนไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในทางเสีย และไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท บุตรธิดา ทุกคนมีความขยันหมั่นเพียร ในการ

ทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย บุตรธิดา สร้างรากฐานได้ไม่รบกวน พ่อแม่
ทุกคน พ่อแม่ไม่ผิดหวัง เพราะช่วยครอบครัวตัวเองได้ทุกคน

๓. มีความประทับใจในบุตรตรงไหน

ทุกคนรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ดูแลเลี้ยงลูกตนเองด้วยความรัก มีความรัก
ห่วงใยครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่น ลูกทุกคนห่วงใยพ่อแม่เสมอ ไม่เคยปล่อยปละละเลย ให้
เกิดความวุ่นวาย รวมทั้งเอาใจใส่อาหารการกินไม่บกพร่อง ลูกทุกคนไม่เคยร้องขอทรัพย์สินเงิน
ทอง จากพ่อแม่ ไม่เคยสร้างความเดือดร้อน ให้พ่อแม่เลยแม้แต่ครั้งเดียว จึงถือว่าลูกทุกคนดีเสมอ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

นางบัวสี มากมูล^{๓๕} ภรรยา ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๑๖/๓ บ้านเมืองใหม่พัฒนา หมู่
๑๑ ตำบล สระบัว อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ ๓๑๑๕๐

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นสามี นายมะลิ มากมูล

ดูแลครอบครัวอย่างมีความสุขและมีความอบอุ่น พึงพอใจนายมะลิ มากมูล เป็นพิเศษ

๒. มีความเหมาะสมกับความเป็นบิดา ต้นแบบตรงในสังคม

จะช่วยสังคมให้มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีความคิดในการพัฒนาคน มีความประทับใจอย่างยิ่ง
มีความเหมาะสมกับความเป็นบิดา ต้นแบบ ญาติข้างบ้านที่มีความรู้สึกพอใจหรือ ภูมิใจ ครอบครัว
นายมะลิ มากมูล

๑.มีความคิดเห็นอย่างไร กับบทบาทหน้าที่ความเป็นสามี นายมะลิ มากมูล

ทำหน้าที่ของสามีที่ดีเสมอ ปฏิบัติตัวเหมาะสมกับหัวหน้าครอบครัวเอาใจใส่ต่อภรรยาตาม
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น ยกย่องนับถือภรรยา ไม่ประพฤตินอกใจ มอบความเป็นใหญ่
ให้ภรรยา ให้สิ่งของที่ลูกใจ แก่ภรรยา เช่นเครื่องประดับ พึงพอใจเป็นพิเศษ ในเรื่องการปฏิบัติตน
ของสามี ซึ่งยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาอย่างเคร่งครัดเช่น ปฏิบัติตามเบญจศีล เบญจธรรม

^{๓๕} สัมภาษณ์ “นางบัวสี มากมูล, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

ประกอบด้วยคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีหิริ มีโอตตะปะ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญ เรียกว่าไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท

๒. มีความเหมาะสมกับความเป็นบิดา ต้นแบบตรงในสังคม

อาจารย์มะลิ ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น รักษาศีลธรรม เช่นศีลห้า เข้าวัดปฏิบัติธรรมเป็นประจำเมื่อมีโอกาส เป็นข้าราชการครูที่อบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เป็นพิธีกรทางพระพุทธศาสนา เป็นประธานวัฒนธรรมของอำเภอแคนดง ฝั่ธรรม เช่น เข้าอบรมศีลธรรม สวดมนต์ให้พระองค์อยู่เสมอ อาจารย์มะลิ เห็นว่า การอบรมศีลธรรมตามแบบอย่างทางพระพุทธศาสนา จะทำให้คนเกิดความสำนึกในทางที่ดีเพราะ จะทำให้นึกถึงความผิดชอบชั่วดี มากขึ้น คนจะรู้จัก บาป บุญคุณโทษ มากขึ้น เมื่อมีความเข้าใจต่อสิ่งดีหรือไม่ดี คนก็จะเลือกทางปฏิบัติที่ถูกต้องชอบธรรม ความสุขกายสบายใจ ก็จะบังเกิดต่อสังคม คนเราก็จะไม่กล้าทำในสิ่งที่ไม่ดี ถ้าคนเรามีศีลธรรมดี กฎหมายของบ้านเมืองก็ไม่จำเป็นต้องเอามาบังคับใช้

๓. มีความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง กับนายมะลิ มากมูล

เป็นคนดีในความต้องการของภรรยา เป็นคนรักภรรยารักลูกให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัวเสมอ

เป็นคนยึดมั่นอยู่ในหลักศีลธรรมอันดี เป็นคนไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท เป็นคนมีความปรารถนาดีต่อทุกคนไม่เคยสร้างความเดือดร้อนให้ใครๆ

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

นางกิตติมา โพธิ์รัมย์^{๔๐} บุตรคนที่ ๑ อายุ ๓๘ ปี การศึกษา ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต อาชีพ รับราชการครู ตำแหน่ง ครู คศ. ๓ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านชาดหัวหนองแคน สำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุขิรัมย์ เขต ๔ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดา นายมะลิ มากมูล

บทบาทในความเป็นข้าราชการครู ท่านเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานมากซึ่งในสมัยก่อนการเดินทางไปโรงเรียนค่อนข้างลำบาก ท่านต้องปั่นจักรยานไปสอนนักเรียน ซึ่งอยู่ห่าง

^{๔๐} สัมภาษณ์" นางกิตติมา โพธิ์รัมย์, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

จากบ้าน หลังจากท่านสอนเสร็จก่อนกลับบ้านท่านก็จะแวะไปทำนา ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับโรงเรียน เป็นแบบอย่างให้กับเพื่อนๆ เรื่องความพอเพียง บทบาทของพุทธศาสนิกชน ท่านจะทำบุญอยู่เป็นประจำ การไปวัด การทำบุญตักบาตร การเป็นผู้นำชุมชนในการจัดการดำเนินพิธีทางศาสนา การสวดมนต์ไหว้พระ นอกจากท่านจะปฏิบัติแล้วท่านยังชักชวน แนะนำชุมชน ครอบครัว ลูกหลาน ให้ไปทำบุญเป็นประจำ บทบาทของสมาชิกในสังคม ท่านเป็นผู้นำในด้านวัฒนธรรมจนได้รับแต่งตั้งจากอำเภอแคนดงให้เป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอ เป็นผู้นำในการรักษาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพื่อสืบต่อกันต่อไป นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้ชักชวนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตร ต่างๆ เช่น ขุดบ่อเลี้ยงปลา ทำนา ทำไร่ ทำสวนผักกินเอง บทบาทท่านความเป็นพ่อ มีตั้งเป้าในการสั่งสอนบุตรตั้งแต่ข้าพเจ้าท่านจะพูดอยู่เสมอว่า ลูกคนโต (ข้าพเจ้า) จะต้องเรียนมีความรู้ และต้องรับราชการครู บุตรคนที่ ๒ ต้องเรียนให้เป็นหมอหรือพยาบาล และคนเล็กโตขึ้นต้องรับใช้ชาติคือตำรวจ ซึ่งบุตรทุกคนต้องรับราชการตอบแทนคุณประเทศ และในหลวง ด้วยอาณิสย์ที่ตั้งใจ ทำบุญ ตั้งใจสอนบุตร และรักษาศิลปธรรม บุตรทุกคนจึงเดินทางชีวิตไปตามเป้าหมายที่พ่อตั้งใจไว้ทุกคน

๒. มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกผิดหวังตรงกันข้ามข้าพเจ้ารู้สึกสมหวัง และดีใจที่ผลจากการพำสอน การเป็นแบบอย่างและเป็นตัวอย่างที่ดี ให้แก่บุตร ธิดา ลูกศิษย์ และชุมชน ในสังคม ท่านเป็นที่สังคมยอมรับ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้ดำเนินการสร้างสรรค์ความดี

๓. มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

ท่านทำบุญอยู่เป็นประจำ เช่น ไปทำบุญที่วัด การตักบาตร การสวดมนต์ (ทำวัตรเย็น) ก่อนนอนกับแม่ซึ่งข้าพเจ้าเห็นภาพนี้มาตลอดตั้งแต่จำความได้ และตอนข้าพเจ้ากับน้องเป็นเด็กสิ่งที่ท่านทำเป็นประจำคือเล่านิทานธรรมะให้ฟังก่อนนอน ท่านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการไม่เข้าใกล้กับอบายมุข ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เล่นการพนัน และดูแลครอบครัวอย่างดีตลอดมา ท่านพำสอนให้ลูกทุกคนได้ทำความดี เพื่อในหลวง เพื่อประเทศชาติ สอนให้ตั้งใจทำงาน ไม่เอาเปรียบคน ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน และทำหน้าที่ของตนให้เกิดผลประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นหลัก

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

นางนันทนา คาบพลอ่อน^{๔๐} บุตรคนที่ ๒ อายุ ๓๓ ปี การศึกษา ปริญญาตรีพยาบาล
ศาสตร์ อาชีพ รับราชการ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ ๗ โรงพยาบาลอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
ผู้วิจัยสัมภาษณ์หัวข้อ

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดา นายมะลิ มากมูล

พ่อมะลิ มากมูล คือ ผู้ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นที่เคารพ เป็นทั้งผู้อุปการะ กล่าวได้ว่า "พ่อ
คือผู้ให้" ผู้เสียสละ ท่านเป็นข้าราชการครู แต่ท่านก็มีเสริมอาชีพเกษตร ทำนา ปลูกข้าว ทำทุกอย่าง
แต่ท่านไม่เคยให้บุตรทำงานเหล่านั้น สิ่งที่ท่านบอกก็คือลูกมีหน้าที่เรียน ให้ตั้งใจเรียน พ่อกับแม่จะ
ทำงานส่งเสียให้เรียนให้มีอาชีพ คิดตัว พ่อแม่ไม่มีทรัพย์สินเงินทอง สิ่งที่จะให้ได้ก็คือส่งเสียให้มี
ความรู้ พ่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลายอย่างที่เราเห็นแล้วเราซาบซึ้งจนกลายเป็นซึมซับสิ่งนั้นไป
ด้วย เช่น ท่านเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี มีการวางแผน เช่นการส่งเสริมการศึกษานูต การวางแผนเรื่อง
การเงิน การดูแลบุตร การทำงานกิจกรรมต่างๆ ท่านเป็นครูผู้เสียสละ ทุ่มเท ให้ความใส่ใจกับ
บุตร และลูกศิษย์ โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ท่านเป็นพระ เป็น
แบบอย่างในการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธ การไม่ประมาท มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มี
ความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบคนอื่น ช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่า ท่านเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
การตอบแทนผู้มีพระคุณ ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ โดยสั่งสอนให้บุตรตั้งใจทำงาน รับราชการ
อย่างเต็มที่ เป็นครูก็ต้องสอนศิษย์ให้มีความรู้ เป็นพยาบาลต้องดูแลคนไข้ให้เหมือนญาติ เป็นตำรวจ
ต้องเป็นผู้ช่วยเหลือแก้ปัญหาให้เกิดความถูกต้อง และเที่ยงธรรม

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

รู้สึกสมหวังในตัวท่าน และโชคดียที่เกิดขึ้นมาเป็นลูกท่านเพราะท่านเป็นแบบอย่างที่ดี
ในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ท่านให้ท่านทำอะไรก็จะประสบผลสำเร็จเพราะท่านเป็นผู้ใจบริสุทธิ์ ไม่
เกียจคร้าน ไม่เอาเปรียบใคร ดังคำพูดที่ว่า ทำดี ได้ดี

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

ตลอดเวลาที่อยู่ใกล้ชิดท่านข้าพเจ้าได้รับการถ่ายทอดเอาแบบอย่างนั้น ไปเลย เช่น
ทัศนคติและค่านิยมต่างๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกอย่างคือ ภาพของท่านและคุณแม่ที่ดำเนินชีวิต

^{๔๐} สัมภาษณ์" นางนันทนา คาบพลอ่อน, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

ครอบครัวไปอย่างมีความสุข ความคิดเห็นท่านอาจไม่ตรงกันในบางครั้ง แต่ท่านก็ไม่เคยทะเลาะกัน ท่านเป็นที่ยอมรับของสังคม ในเรื่องการปฏิบัติตนดี การช่วยเหลือสังคม เป็นตัวอย่างในการเลี้ยงบุตร

สัมภาษณ์ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖

นายภานุวัฒน์ มากมูล^{๔๒} บุตรคนที่ ๓ อายุ ๓๐ ปี การศึกษา ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์ อาชีพ รับราชการตำรวจ ตำแหน่ง สารวัตรปราบปราม ส.ภ.อ.ประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
หัวข้อสัมภาษณ์

๑.มีความคิดอย่างไรกับบทบาทหน้าที่ ความเป็นบิดา นายมะลิ มากมูล

พ่อผู้เสียสละ พ่ออบรมสั่งสอนลูกให้รับราชการ เป็นครู ตำรวจ พยาบาล ซึ่งเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติทำคุณประโยชน์ต่อสังคม พ่อเป็นแบบอย่างและเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป พ่อผู้บำเพ็ญประโยชน์ พ่อผู้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว และสังคม ด้วยความเสียสละเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยทำหน้าที่ของสามีโดยไม่บกพร่องและทำหน้าที่ของพ่อที่ดีให้การอบรมเลี้ยงดูลูกให้มีความรู้ ความประพฤติ มีอาชีพสุจริต พ่อผู้มีความมานะอดทนขยันหมั่นเพียร พ่อมีความมานะ อดทน ขยันหมั่นเพียร ในการประกอบอาชีพ และการเลี้ยงดูลูกด้วยความเสียสละอย่างสูง โดยอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ความมานะอดทน ทำให้ลูกได้รับการศึกษา มีอาชีพสุจริต มีความประพฤติดี เป็นสมาชิกที่ดีในชุมชนและสังคม

๒.มีความรู้สึกสมหวังผิดหวังตรงไหน

สมหวังที่ท่านเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ลูกและสังคมสมหวัง ที่ท่านประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตร สมหวังที่ท่านทำดีเป็นที่ยอมรับของสังคม สมหวังที่มีสุขภาพจิตดี(ศีลธรรม) และสุขภาพร่างกายแข็งแรง

๓.มีความประทับใจในบิดาตรงไหน

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายภานุวัฒน์ มากมูล, วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

ท่านตั้งตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ท่านทำประโยชน์ต่อชุมชนส่วนร่วมและสังคม ท่านเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม รักษาเอกลักษณ์ ประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ ท่านมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ท่านทำดีเป็นที่ยอมรับ ประจักษ์แก่สังคม จนได้รับยกย่องเป็นพ่อตัวอย่างแห่งชาติ

สรุปการวิจัยได้พบเห็นคุณสมบัติของ นายมะลิ มากมูล ยุคสมัยโลกโลกาภิวัตน์ ความเจริญด้านวัตถุต่าง ๆ ก้าวไกลไปมาก โดยเฉพาะสื่อสารสนเทศ เทคโนโลยีใหม่ๆ คนเราจึงได้ความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตจากต่างประเทศซึ่งจะได้รับความรู้หลากหลาย เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมมีอิทธิพลมาก ทำให้คนไทยเราเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระเลินกระเอยแบบจากต่างประเทศ ซึ่งวัฒนธรรม บางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทย ฉะนั้นพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงคอยสอดส่องดูแลดึงกลับมาปฏิบัติตามแบบอย่างของประเพณีวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามและส่งคุณค่าอย่างยั่งยืนจึงขอยกมาเป็นข้อๆ ดังนี้

๑. ลูกต้องมีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติที่ดีงามและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ที่พ่อแม่และลูกนับถือ เพราะ คำสอนทางพระพุทธศาสนามีเหตุผลที่พิสูจน์ได้ เช่น ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว หรือหลักธรรมที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตการงาน คือ อิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา)

๒. ต้องปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ละเว้นอบายมุขทุกประเภท เพราะอบายมุขคือหนทางแห่งความเสื่อมทราม ยากจน ลำบาก

๓. ต้องประกอบอาชีพสุจริต มีความขยันหมั่นเพียร ประหยัดอดออม ทั้ง ๓ หลักธรรมนี้เป็นแนวทางสร้างความสุขกายสบายใจ เกิดความภาคภูมิใจ ทำให้เกิดความมั่นคงและเพิ่มพูนรายได้ทางเศรษฐกิจ

๔. ต้องยึด หลักแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพล อดุลยเดชมหาราช เพราะประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบอาชีพเกษตรกร พื้นที่มีจำกัดไม่สามารถขยายได้ แต่จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจึงต้องประกอบอาชีพที่สามารถให้ครอบครัว มีกินมีใช้เลี้ยงตัวได้ เมื่อมีเหลือค่อยจำหน่ายและเก็บออม

๕. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมอาชีพ เพื่อจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในคราวจำเป็น หรือเมื่อมีอุปสรรคจะได้ร่วมปรึกษาหาหนทางแก้ไขช่วยกัน

๖. ต้องมีพรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) แก่ทุกคนที่ดี้อยกว่าตน หรือสูงกว่าตน

มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่กระด้าง เย่อหยิ่ง มีสัมมาคารวะ ต่อผู้มีวิยวุฒิ คุณวุฒิ ชาติวุฒิ สูงกว่าตน

สรุปการวิจัยได้เห็นคุณสมบัติของนายแพทย์สมควร จำเริญ ในการบริหาร ครอบครัว จนประสบความสำเร็จในการได้รับเกียรติเป็นพ่อตัวอย่างแห่งชาติ จึงเหมาะสมเป็นครอบครัวต้นแบบในสังคมปัจจุบันหมายถึง คุณสมบัติการทำความดีงามของมารดาบิดาต้องประจักษ์ในทางที่ดีให้สังคมได้รับรู้ ที่เป็นไปเพื่อเป็นแนวทางประยุกต์คุณสมบัติของการเป็นมารดาบิดาต้นแบบในสังคมปัจจุบันของบุตรธิดาในสังคมปัจจุบันสืบต่อ นายแพทย์สมควร จำเริญ มีความคิดเห็นว่าบิดามารดาในยุคใหม่ ควรเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกๆ ทั้งการดำเนินการชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น และการสร้างฐานะให้มั่นคง โดยการประกอบอาชีพที่สุจริตด้วยความขยันขันแข็ง อดทน มัธยัสถ์ และรับผิดชอบ มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสถานะของตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมเท่าที่จะทำได้ เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นผู้มั่นคงต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักษาสุขภาพ พัฒนาตนเองให้ทันเหตุการณ์และความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ นำหลักธรรมะมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น สังคหวัตถุ ๔ คิหิสุข ๔ ฯลฯ การปลูกฝังเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมก็ไม่ใช่เรื่องยากเลย เพราะมันจะเกิดจากความเมตตาและความอ่อนโยนของจิตใจ อีกอย่างคุณพ่อคุณแม่ต้องอย่าลืมว่า "คุณธรรมสำคัญกว่าความเก่ง" ผู้วิจัยเห็นว่าในสังคมปัจจุบันนี้ เป็นสังคมที่มารดาบิดาจะต้องปรับตัวเองให้เข้ากับเหตุการณ์ ที่โลกในยุคใหม่ปรับเปลี่ยนหมุนเวียนตามแทบไม่ทัน มารดาบิดาจะต้องรอบรู้และรู้ทันในหลายๆ เหตุการณ์ เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้กับบุตรธิดาที่อยู่ในบ้านของตน จะอยู่แบบสังคมเดิมๆ ก็ไม่ใช่ จะต้องรู้ให้ทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และต้องรู้ให้ทันยุคไอที ที่ทุกอย่างมีแต่ระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามา ถึงไม่ได้ใช้ก็ต้องรู้เอาไว้ และที่สำคัญต้องเป็นมารดาบิดาที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม เพียบพร้อมด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ที่เป็นต้นแบบที่ดีของบุตรธิดา ร่วมกันพัฒนาครอบครัวเหมือนกับบุคคลทั้ง ๔ ครอบครัวคือ นางปราณี โรจนสินวิไล นางเอ็นดู เทพนคร นายแพทย์สมควร จำเริญ นายมะลิ มากมูล

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นข้อปฏิบัติสำหรับบิดามารดาต่อบุตรดังนี้

บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญในครอบครัว ที่มีบทบาทและหน้าที่ทั้งในครอบครัวและภายนอกครอบครัว และเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพชีวิตบุตรที่เป็นหน้าที่หลักของบิดามารดา พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงข้อปฏิบัติที่บิดามารดาพึงกระทำต่อบุตรไว้ ดังนี้

๑) คุณธรรมพื้นฐานสำหรับบิดามารดา

บิดามารดาจะต้องมีหลักธรรมพื้นฐานในการเลี้ยงดูบุตรของตน เนื่องจากบิดามารดาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดบุตรที่สุดมากกว่าใครอื่น และมีอิทธิพลต่อบุตรในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ บิดามารดาจะต้องมีคุณธรรมพื้นฐานประจำจิตใจ เพื่อการปฏิบัติต่อบุตรอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สุขแก่บุตรอย่างแท้จริง หลักธรรมสำคัญที่บิดามารดาพึงปฏิบัติต่อบุตร ได้แก่

ก.พรหมวิหาร ๔

พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับบิดามารดา ผู้ได้รับสมญานามว่า

เป็นพรหมของบุตร เพราะพรหมวิหารนี้เป็นธรรมสำหรับพรหมหรือผู้ประเสริฐ^{๔๓} ตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ถือว่าพระพรหมเป็นผู้สร้างโลก เป็นเทพเจ้าผู้บันดาลสิ่งทั้งหลาย พระพรหมจึงเป็นผู้ประเสริฐ แต่ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และอภิบาลโลกด้วยการปฏิบัติตนตามหลักพรหมวิหารธรรมที่ชื่อว่าพรหมได้^{๔๔} เพราะฉะนั้น บิดามารดาจึงเป็นพระพรหมของบุตรเพราะมีธรรม ๔^{๔๕} ประการนี้ ได้แก่

๑) เมตตา การมีความรัก ความปรารถนาดี มุ่งหวังจะให้บุตรมีความสุข บิดามารดาเป็นผู้ที่สร้างความสุขให้แก่บุตร ความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรนั้นเป็นความรักที่บริสุทธิ์ เพราะมุ่งหวังแต่ความสุขแก่บุตรเท่านั้น ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนสิ่งอื่นใดนอกจากให้เขาเป็นสุข เพราะฉะนั้น บิดามารดาจึงเป็นที่รักยิ่งของบุตร^{๔๖} และด้วยความเมตตาของบิดามารดาจึงเห็นว่าบุตรเป็นที่รักอย่างยิ่งของท่านทั้งสอง^{๔๗} ความเมตตาของบิดามารดาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรมทางจิตใจสูง เพราะท่านทั้งสองได้เสียดสละความสุขส่วนตัวเพื่อความสุขของบุตรได้การแสดงความเมตตาต่อบุตร ควรแสดงออกทั้ง ๓ ทาง ได้แก่ (๑)เมตตาคายกรรม เมตตาทางกาย ได้แก่การกระทำ และการแสดงออกทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา (๒)เมตตาวาจากรรม เมตตาทางวาจา ได้แก่การพูดจาถ้อยคำที่ประกอบด้วยเมตตา และ (๓)เมตตามโนกรรม เมตตาทางใจ ได้แก่การมีจิตใจที่มุ่งหวังดี มีเจตนาดีต่อบุตร

๒) กรุณา การมีความสงสารเอ็นดูบุตร ต้องการช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ลำบากที่เกิดขึ้น ยามเมื่อบุตรประสบทุกข์ ผู้เป็นบิดามารดาอย่ามัวประจบทุกข์ไม่น้อยกว่าบุตร เช่น

^{๔๓} ติ.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๐๒.

^{๔๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). คุณบิดามารดา สดพรรณนามหาศาล.(กรุงเทพฯ.ธรรมสภา.๒๕๔๒) หน้า ๑๔-๑๕.

^{๔๕} สัมมา.(ไทย) ๑๕/๑๔๑/๕๗๕-๕๗๘.

^{๔๖} ติ.มหา.(ไทย) ๑๐/๑๗๔/๑๖๖.

^{๔๗} ขุ.ชา.(ไทย) ๒๓/๑๓๘๕/๒๖๑.

ยามที่บุตรไม่สบาย ผู้เป็นบิดามารดาต้องคอยดูแลรักษาอย่างใกล้ชิดจนกว่าจะหาย แม้ยามที่บุตรประสบปัญหาชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ที่จะให้คำปรึกษาที่ดีและต้องการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและเบื่อหน่ายคือ บิดามารดา ด้วยคุณธรรมของบิดามารดาข้อนี้ ทำให้เห็นได้ว่าเมื่อยามที่บุตรประสบทุกข์จะคิดถึงบิดามารดาก่อนผู้อื่นใด เพราะฉะนั้นบิดามารดาจึงเป็นผู้ช่วยเหลือบุตรจากความทุกข์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๓) มุทิตาการมีความยินดีกับบุตร เมื่อเขามีความสุขหรือประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ยามเมื่อบุตรได้ดีมีความสุข บิดามารดาก็ยินดีเบิกบานพลอยมีความสุขกับบุตรด้วย เพราะมีความปรารถนาให้บุตรมีความสุขอยู่แล้ว เมื่อบุตรได้ประสบความสำเร็จ ก็มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง เช่นกับเป็นความสุขของตน บิดามารดาจะไม่มี ความอิจฉาริษยาในความสุขความสำเร็จของบุตรแม้แต่น้อย ยิ่งถ้าบุตรมีความสุขมากเท่าใด ท่านก็มีความสุขมากขึ้นเท่านั้น

๔) อุเบกขา การวางตัวเป็นกลาง มีความหนักแน่นในธรรม กล่าวคือบิดามารดาจะต้องมีความกลางในความถูกต้อง ไม่เอนเอียงเพราะอำนาจชักจูงของกิเลสฝ่ายใดอย่างใดอย่างหนึ่ง บิดามารดาจะต้องมีความหนักแน่นในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยใช้หลักแห่งความถูกต้องดีงามเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ต้องมีความหนักแน่นที่จะต้องปฏิบัติตามธรรม เพื่อรักษาความถูกต้องและปลูกฝังให้บุตรสามารถพึ่งพาตนเองได้ หากขาดอุเบกขาธรรมเป็นแกนกลางในการอบรมเลี้ยงดู ก็จะกลายเป็นการเลี้ยงดูบุตรที่ตามใจตนเอง ขาดหลักการที่จะยึดเหนี่ยว แต่เมื่อบิดามารดามีอุเบกขาธรรม ก็สามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนเองให้ปฏิบัติตามหลักการแห่งความถูกต้องดีงามได้

ในกัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้กล่าวถึงลักษณะของอุเบกขาว่าการเป็นกลางไม่ตกอยู่ในฝักฝ่ายใด เพราะเห็นโดยความเป็นจริงตามธรรมชาติกัมภีร์มังคลัตถทีปนี ได้อธิบายความหมายของอุเบกขา โดยหมายถึงความวางเฉยของบิดามารดา ในเวลาที่บุตรแยกตัวไปมีครอบครัวใหม่สามารถรับผิดชอบตัวเองและครอบครัวได้ โดยที่บิดามารดาไม่ต้องเข้าไปก้าวก่ายชีวิตส่วนตัว

หลักพรหมวิหาร ๔ นี้ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งในทางปฏิบัติ จะต้องทำให้มีความสมดุลกัน กล่าวคือไม่เน้นข้อใดข้อหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะต้องปฏิบัติครบทุกข้อ จึงจะประสานเชื่อมโยงกัน ในพรหมวิหาร ๔ นี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้แบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ (๑) ภาควิหารุสสิก ได้แก่ เมตตา กรุณา และมุทิตา อันเป็นความรู้สึกที่บิดามารดาแสดงต่อบุตร ซึ่งจะทำให้บุตรมีบุคลิกภาพและนิสัยใจคอที่ดี เช่น มีความรัก ความอบอุ่น เป็นคนอ่อนโยน ละมุนละไม มีความสุข และ (๒) ภาควิหารปัญญา ได้แก่ อุเบกขา ซึ่งเป็นธรรมที่สร้างความสมดุลให้บิดามารดาแสดงออกแต่เพียงด้านความรู้สึกต่อบุตรเพียงอย่างเดียว จะต้องแสดงออกทางด้านปัญญาเพราะโดยความเป็นจริงของชีวิต เขาจะต้องดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องอาศัยบิดา

มารดาตลอดไป เพราะฉะนั้น บิดามารดาจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับบุตรของตน ด้วยการฝึกให้บุตรทำด้วยตัวเอง แทนที่จะบิดามารดาจะทำให้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีอุเบกขาด้วยการให้เขาทำด้วยตัวเอง บิดามารดาคอยอยู่ใกล้ๆ และทำเป็นตัวอย่างให้ดู ถ้าหากบิดามารดามีเมตตา กรุณา มุทิตา มากเกินไป จะเป็นการขัดขวางพัฒนาการของบุตรจึงต้องมีอุเบกขาเข้ามาถ่วงดุล เพื่อให้บุตรได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง เมื่อการเลี้ยงดูบุตรมีทั้ง ๒ ภาคว่างสมดุลกัน ก็จะทำให้บุตรเจริญเติบโตอย่างพอดี คือ มีทั้งความอ่อนโยน ความสุข ความอบอุ่น และมีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีปัญญารับผิดชอบตนเองได้

ในแง่ของการปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในแต่ละข้อ จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งพระธรรมปิฎก ได้อธิบายดังนี้

เมตตา ใช้ในสถานการณ์ที่เขามีความเป็นอยู่ดีเป็นปกติ ไม่เดือนร้อน และไม่ประสบความสำเร็อะไรเป็นพิเศษ ก็มีความปรารถนาดี แสดงมิตรไมตรีที่ดีต่อเขา

กรุณา ใช้ในสถานการณ์ที่คนอื่นประสบทุกข์ มีความเดือดร้อน ต้องแสดงความสงสารและหาทางช่วยเหลือให้เขาพ้นจากภาวะที่เป็นทุกข์นั้น ให้เขามีสภาพที่เป็นปกติเช่นเดิม

มุทิตา ใช้ในสถานการณ์ที่คนอื่นประสบความสำเร็ ได้รับความดีงาม มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ก็ต้องแสดงความยินดีกับความสำเร็ของเขา สนับสนุนให้กำลังใจต่อไป

อุเบกขา ใช้ในสถานการณ์ที่ต้องพิจารณาเห็นความจริงของชีวิตของเขาที่จะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ โดยที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบชีวิตของตนเอง ด้วยการพึ่งตัวเองไม่อาจจะรอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ตลอดไป จึงต้องใช้อุเบกขาเพื่อให้การปฏิบัติของเขาให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

หลักธรรมข้อ เมตตา กรุณา มุทิตา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แต่อุเบกขาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของชีวิตในธรรมชาติ

ข.อคติ ๔

อคติ แปลว่า ฐานะอันไม่พึงถึง, ทางความประพฤติที่ผิด ซึ่งหมายถึง ความลำเอียง เป็นข้อปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคล ผู้เป็นบิดามารดาจะต้องระวังมิให้เกิดอคติต่อบุตร ด้วยการปฏิบัติต่อบุตรทุกคนด้วยความเท่าเทียมเสมอกัน ไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะคนใดคนหนึ่ง แต่จะต้องปฏิบัติต่อบุตรทุกคนเหมือนๆ กัน ฉะนั้น บิดามารดาต้องขจัดความลำเอียงทั้ง ๔ ประการนี้ได้แก่

๑) ลำเอียงเพราะรัก (ฉันทาคติ) บิดามารดาพึงมอบความรักให้กับบุตรทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่รักบุตรคนใดคนหนึ่งมากเกินไป หรือหากมีบุตรคนเดียวก็ไม่พึงแสดงความรักและการตามใจมากเกินไป อาจทำให้บุตรเสียคนได้ การแสดงความรักต่อบุตร จะต้อง

ประกอบด้วยเจตนาที่อยากจะให้เขามีความสุข ปราปรณาที่จะให้เขามีชีวิตที่ดีงาม และจะต้องเป็นความรักที่แผ่ไปสู่บุตรทุกคนเท่าเทียมกัน ซึ่งความรักลักษณะนี้ พระพุทธศาสนาเรียกว่า เมตตา ที่เป็นอัมปมัญญา คือ แผ่ขยายไปโดยไม่มีขอบเขตพรหมแดน เป็นเมตตาของพระอรหันต์ที่แผ่ไปถึงสรรพสัตว์ทั้งปวงโดยไม่จำกัดประเภท บิคารมารดาเป็นพระอรหันต์ของบุตร ก็ต้องแผ่เมตตาความรักสู่บุตรทุกคนโดยไม่จำกัดเฉพาะบุตรคนใดคนหนึ่งเช่นกัน

๒) ลำเอียงเพราะเกลียดชัง(โทสาคติ) บิคารมารดาไม่ควรเอาอารมณ์ความรู้สึกด้านลบของตนที่มีต่อบุตรมาเป็นอุปสรรคในการอบรมเลี้ยงดู ความลำเอียงอาจเกิดขึ้นได้เมื่อบิคารมารดามีจิตประกอบด้วยโทสะมีความเกลียดหรือขัดเคืองบุตรหรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุตร เช่นเห็นว่าบุตรเป็นผู้ขัดขวางความเจริญของตนเอง เป็นภาระสร้างความทุกข์ให้ตนเอง เมื่อมีทัศนคติในทางลบ เช่นนี้ ก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นความลำเอียงต่อบุตรได้ ในกรณีที่มีบุตรหลายคน บุตรคนที่บิคารมารดาไม่ชอบ ก็จะถูกเลือกปฏิบัติมิให้เท่าเทียมกับบุตรคนอื่นๆ

๓) ลำเอียงเพราะหลง (โมหาคติ) ความหลง ได้แก่ ความไม่รู้ตามความเป็นจริง ความไม่รู้ ทำให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆ ลงไปด้วยความมืดมน เพราะอำนาจของโมหะ ซึ่งเป็นมูลฐานของอกุศลอย่างหนึ่งในบรรดาอกุศลมูลทั้ง ๓ ประการ ได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ บิคารมารดาที่ตกอยู่ในอำนาจของโมหะ ก็จะกระทำการด้วยความหลง คือ ความไม่รู้ ไม่เข้าใจในความจริง เช่น มีทัศนคติผิดในเรื่องต่างๆ เช่น มีความเห็นผิดในเรื่องเพศภาวะของบุตร จึงปฏิบัติต่อบุตรชายและบุตรหญิงไม่เท่ากัน มีความเห็นผิดในเรื่องวัย จึงปฏิบัติต่อบุตรด้วยความลำเอียงตามวัยเช่น เอาใจใส่ดูแลเฉพาะแต่บุตรคนสุดท้าย ไม่ให้ความสนใจบุตรคนอื่นๆ ไม่คำนึงถึงความต้องการของบุตรที่มีเหมือนกันทุกวัย หรือ เพราะรูปลักษณะทางร่างกายของบุตรบางคนที่ไม่สมประกอบ หรือ มีรูปร่างหน้าตาที่อัปลักษณ์ บิคารมารดาที่ถูกโมหะเข้าครอบงำ ก็จะมี ความลำเอียงต่อบุตรลักษณะนี้ โดยไม่รู้ไม่เข้าใจในความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ที่ย่อมมีความแตกต่างกัน ความลำเอียงเพราะความไม่รู้ในสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง เรียกว่าเป็นโมหาคติ

๔) ลำเอียงเพราะกลัว (ภยาคติ) ความลำเอียงเพราะกลัวอาจเกิดขึ้นได้กับบิคารมารดาซึ่งความกลัวนั้น อาจเกิดจากการข่มขู่หรือการใช้เงื่อนไขต่อรองของบุตรคนใดคนหนึ่ง เมื่อบิคารมารดาไม่ปฏิบัติตาม เขาอาจจะแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ จึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของบุตรจนทำให้บิคารมารดาปฏิบัติต่อบุตรแต่ละคนไม่เสมอภาคกัน หรืออาจเกิดจากความกลัวของบิคารมารดาเอง เช่นกลัวว่าบุตรคนใดคนหนึ่งจะไม่รักตนเอง จึงต้องตามใจบุตรคนนั้นเป็นพิเศษจึงทำให้เกิดความลำเอียงขึ้นระหว่างบิคารมารดากับบุตร บิคารมารดาต้องขจัดความกลัวให้สิ้นไปมิให้ความกลัวมาใช้อำนาจครอบงำจิตใจให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุตร

ความลำเอียงทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นข้อที่บิดามารดาต้องละเว้น เนื่องจากบิดามารดาเป็นผู้ปกครองในครอบครัวที่จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่สมาชิกในครอบครัวโดยเท่าเทียมกัน อกติ ๔ เป็นข้อที่ควรเว้นที่จำเป็นสำหรับปกครองทุกระดับ เช่นในสังคมชาดก ได้กล่าวถึงคุณธรรมของนักปกครอง (กษัตริย์) ว่าจะต้องไม่ถูกอคติครอบงำ แนะนำผู้อื่นในสิ่งที่ควรแนะนำลงโทษผู้ผิดตามสมควรแก่โทษ ส่วนนักปกครองที่ถูกอคติครอบงำ ไม่พิจารณาอย่างละเอียดแล้วตัดสินคดีโดยพลุนพลัน ย่อมถูกติเตียน ถือเป็นการทำลายผู้อื่น ผู้เป็นบิดามารดาพึงปกครองบุตรโดยธรรม ปราศจากอคติใดๆ จึงเชื่อว่าเป็นผู้ปกครองโดยธรรม

๒) หน้าที่ของบิดามารดา

พระพุทธเจ้าทรงถือว่า ความรักของแม่สูงส่งเหนือความรักใดเพราะเป็นความรักที่มีคุณธรรมของพรหมวิหาร ๔ ครบถ้วน คือมีเมตตา ความปรารถนาดีต่อลูกตั้งแต่ตอนอยู่ในครรภ์ ปรารถนาช่วยเหลือให้ลูกให้พ้นทุกข์ มุทิตายินดีเมื่อลูกได้ดีและอุเบกขารู้จักวางเฉยในเรื่องและในเวลาที่เหมาะสมมารดาบิดาต้องบำรุงเลี้ยงบุตรธิดาตั้งแต่ในครรภ์กระทั่งคลอดออกมาแล้วหน้าที่โดยตรงกับบุตร เพราะทันทีที่ชีวิตใหม่กำเนิดขึ้นมาในครอบครัว มารดาบิดาและสมาชิกทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันทำหน้าที่ดูแลสมาชิกคนใหม่ ให้ความรักบำรุงเลี้ยงด้วยน้ำนมจากอกด้วยข้าวปลาอาหารนานาชนิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่และประสบการณ์ต่าง ๆ เด็กต้องใช้เวลาอยู่ในครอบครัวนานนับสิบปีกว่าจะก้าวไปเป็นผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งของสังคมมารดา บิดาทำหน้าที่ของตนเองด้วยอนุเคราะห์บุตรโดยเหตุ ๕ ประการนี้แล้วย่อมเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความสุขความเจริญด้วยชาติวุฒิ คุณวุฒิ และวัยวุฒิ การทำหน้าที่ของพ่อแม่ที่ดีมีดังนี้

๑) ห้ามปรามมิให้ประพฤติชั่ว (ปาปา นิวาเรณติ) การประพฤติชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจเป็นอกุศลธรรมที่บุคคลพึงเว้นเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย^{๔๘} ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น มารดาบิดาจะต้องแนะนำสั่งสอนบุตรของตนให้รู้จักอกุศล (ความชั่ว) ในทุกๆด้านทั้งด้านกายวาจาและใจ ตลอดจนเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการประพฤติชั่วได้ เช่นการคบคนไม่ดี การอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีโทษการดำรงชีวิตด้วยความประมาท^{๔๙} ความเกียจคร้าน^{๕๐} ที่เป็นเหตุให้เกิดอกุศลเกิดขึ้นแนวทางแห่งความชั่วที่มารดาบิดาพึงห้ามปรามมิให้บุตรดำเนินตาม ได้แก่อกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ^{๕๑} คือ การฆ่าและเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น การละเมิดช่วงชิงทรัพย์สินของผู้อื่น ประพฤติผิดในกาม การพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ มีความโลภต้องการอยาก

^{๔๘}ม.อ.(ไทย) ๑๔/๔๗๑/๒๖๕.

^{๔๙}องฺ.เอก.(ไทย) ๒๐/๕๗/๑๐.

^{๕๐}องฺ.เอก.(ไทย) ๒๐ย/๕๗/๑๐.

^{๕๑}ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๔๗๐/๓๓๐.

ได้สิ่งของของผู้อื่น การอาฆาตพยายาบาทปองร้ายผู้อื่น และการมีความเห็นผิด เนื่องจากรดาบิดามีประสบการณ์มากกว่า และย่อมรู้สิ่งที่ไม่ควร สิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติ จึงจะสามารถแนะนำบุตรให้ละเว้นจากความชั่วต่างๆ ได้อีกทั้งการละอกุศลเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์และความสุขแก่ชีวิต^{๕๒} จึงเป็นสิ่งที่มารดาบิดาต้องบอกกล่าวชี้แจง ให้บุตรได้ทราบ และห้ามปรามมิให้กระทำในสิ่งที่เป็นอกุศล

๒) อบรมสั่งสอนให้ประพฤติดี (กลุยาณนิเวสณฺติ) การอบรมสั่งสอนให้บุตรเป็นคนดีทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า สัตบุรุษ^{๕๓} บุตรที่เป็นสัตบุรุษ ย่อมประพฤติในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ ก่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่บุคคลในครอบครัวและสังคมอย่างมากมาย การสั่งสอนบุตรให้ดำรงอยู่ในความดีได้แก่ให้ดำรงอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ^{๕๔} อันเป็นความดีที่ต้องปฏิบัติขึ้นพื้นฐาน ได้แก่ การเว้นจากการฆ่าและเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น การเว้นจากการละเมิดช่วงชิงทรัพย์สินของผู้อื่น เว้นจากการประพฤติดีกในกาม เว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ไม่มีความโลภต้องการอยากได้สิ่งของผู้อื่น เว้นจากการอาฆาตพยายาบาทปองร้ายผู้อื่น และการมีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ มารดาบิดาจะต้องปลูกฝังให้บุตรมีจิตสำนึกทางด้านคุณธรรม และมีฉันทะในการทำความดี และพัฒนาให้มีความดียิ่งๆ ขึ้นไป มิให้หยุดอยู่กับระดับของความดีเดิม เพราะความดีเป็นสิ่งที่ไม่ควรสันโดษ (ไม่สันโดษในกุศลธรรม)^{๕๕}

๓) ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน(สปีปัสสิกขาเปณฺติ) มารดาบิดาถือว่าเป็นครูคนแรกของบุตร เพราะสอนให้บุตรเรียนรู้จักสิ่งต่างๆ มากมายก่อนใครอื่น อีกคำหนึ่งท่านเรียกว่า “ผู้แสดงโลกนี้แก่บุตร” เพราะบุตรได้พบกับมารดาบิดามาก่อนใครอื่นมารดาบิดาจึงเป็นตัวแทนชายหญิงทั้งโลกที่บุตรได้เรียนรู้ อีกทั้งพฤติกรรมของมารดาบิดาที่แสดงให้บุตรเห็น เป็นการปลูกฝังพฤติกรรมดังกล่าวแก่บุตรทั้งทางตรงและทางอ้อม^{๕๖} นอกจากมารดาบิดาจะสอนให้บุตรได้ศึกษาเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตด้วยตนเองแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้บุตรของตนได้ศึกษาเรียนรู้ศิลปะวิชาต่างๆ ที่จำเป็นภายนอกบ้าน อันได้แก่โรงเรียน หรือการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เขามีความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวและครอบครัวได้ ซึ่งศิลปะวิทยาการมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่และความมั่นคงของชีวิต หากผู้ใดไม่มีความรู้หรือทักษะความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับดำรงชีวิต ก็จะกลายเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถไม่อาจจะ

^{๕๒} อก.ทุก.(ไทย). ๒๐/๒๖๕/๖๗.

^{๕๓} อก.อุฏฐก.(ไทย) ๒๓/๑๒๘/๒๑๕.

^{๕๔} อก.อุฏฐก(ไทย). ๒๓/๑๓๕/๒๓๕.

^{๕๕} อก.ทุก.(ไทย) ๒๐/๒๕๑/๕๘.

^{๕๖} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต),ความสุขของครอบครัว คือสันติสุขของสังคม, หน้า๑๔-๑๕

ดำรงอยู่ได้อย่างผาสุกด้วยเหตุนี้มารดาบิดาจะต้องให้การศึกษาแก่บุตรธิดาของตนเพื่อให้เขาเติบโตมาด้วยความรู้ความสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้

๔) เป็นธุระให้บุตรเมื่อจะมีคู่ครอง(ปฏิรูปเณ ทาเรนสญฺญุชฺติ)เมื่อบุตรเติบโตเป็นผู้ใหญ่สมควรหามีครอบครัว มารดาบิดาต้องรับภาระเอาใจใส่ดูแลด้านการมีครอบครัวของบุตรเริ่มจากการให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครองของบุตร โดยให้คำปรึกษาในฐานะที่มารดาบิดาฝ่ายประสบการณ์มาก่อนยอมให้คำแนะนำที่ดีแก่บุตรได้ ตลอดจนการขวนขวายภาระตามประเพณี เช่นการสู่ขอ การหมยหมั้น การสมรส ฯลฯซึ่งมารดาบิดาจะต้องช่วยเหลือด้านทรัพย์สินเงินทองอันเป็นค่าธรรมเนียม ได้แก่ค่าสินสอด ค่าใช้จ่ายในการแต่งงานเป็นต้น ในสังคมที่ผู้ใหญ่เป็นผู้จัดหาคู่สมรสให้กับบุตร มารดาบิดายังต้องมีบทบาทอย่างมากเพราะต้องมีการเลือกสรรคนที่ดีเพื่อที่จะมาเป็นบุตรเขย หรือสะใภ้ของตนโดยต้องคำนึงถึงความผาสุกในครอบครัวของบุตรเป็นสำคัญ หรือในสังคมที่ชายหญิงมีอิสระในการเลือกคู่ครองเอง มารดาบิดาก็ต้องคอยให้คำแนะนำบุตรให้รู้จักเลือกคนที่ดี เพื่อมาเป็นสามีหรือภรรยา

๕) มอบทรัพย์สินให้ตามโอกาสอันควร (สมเย ทายชฺชนฺนิยาเทนฺติ)มารดาบิดาเป็นผู้ให้การสงเคราะห์บุตรด้วยทรัพย์สินเงินทองตามที่จำเป็น เพื่อให้เขาได้นำไปใช้จ่ายส่วนตัว และเมื่อ บุตรอยู่ในวัยอันสมควรที่จะต้องได้รับมรดกจากตระกูล ผู้เป็นมารดาบิดาจะต้องแบ่งปันมรดกของตระกูลให้แก่บุตรแต่ละคนเพื่อนำไปเป็นฐานสำหรับการสร้างเนื้อสร้างตัวต่อไปในอนาคต การมอบทรัพย์สินให้กับบุตรนั้นจะต้องดูความเหมาะสม และให้ในเวลาที่เหมาะสม(สมเย)ไม่ควรให้ตามใจบุตร หรือเอาวัตถุเงินทองเป็นสิ่งสำคัญในการเลี้ยงดู เช่นปัจจุบันมารดาบิดาบางคน มีวิธีการเลี้ยงดูบุตรโดยให้เงินทองแทนการเลี้ยงดู จนมีคำกล่าวว่าเป็น “สัตว์เลี้ยงลูกด้วยเงิน” ซึ่งเป็นคำเรียกมารดาบิดายุคปัจจุบัน การให้วัตถุสิ่งของเงินทองแก่บุตรอย่างไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม จะเป็นการปลูกฝังค่านิยมทางวัตถุ(วัตถุนิยม)ให้กับบุตรทำให้ไม่รู้จักคุณค่าของเงินทองที่ถูกต้อง และเป็นการสร้างนิสัยฟุ่มเฟือย ตามใจตนเอง ขาดความพากเพียรพยายามในการแสวงหาและพึ่งพาตัวเอง เพราะเคยได้รับการตามใจจากมารดาบิดามาตั้งแต่เด็ก